

Marja Kyllönen

Kirkkomuskari varhaisiän musiikkikasvatuksen
ympäristönä: Kirkkoherrojen ja kanttorien näkökulma
toimintaan

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi YAMK

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

29.5.2015

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Marja Kyllönen Kirkkomuskari varhaisiän musiikkikasvatuksen ympäristönä: Kirkkoherrojen ja kanttorien näkökulma toimintaan 61 sivua + 2 liitettä 29.5.2015
Tutkinto	Musiikkipedagogi YAMK
Koulutusohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaaja	FT, MuM Laura Huhtinen-Hildén
<p>Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Suomen evankelis-luterilaisien seurakuntien järjestämää kirkkomuskaritoimintaa kirkkoherrojen ja kanttorien näkökulmasta. Kirkkomuskari on osa seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta.</p> <p>Kirkkomuskaritoiminta on viime aikoina laajentunut hyvin voimakkaasti. Yhä useampi varhaisiän musiikinopettaja siirtyy töihin seurakunnan kirkkomuskariin. Vaikka toiminnalla on hyvin pitkät perinteet, niin aikaisempaa selvitystä työnantajan käsityksistä ei ole tehty. Tästä syystä tämä oli erittäin mielenkiintoinen tutkimuksen aihe. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esille kirkkomuskaritoimintaan kohdistuvia toiveita ja odotuksia. Ne ovat tarpeellista tietoa tuleville kirkkomuskariopettajille ja muille sen toimintamuodon kehittäjille.</p> <p>Tämä opinnäytetyö on laadullinen, empiirinen tapaustutkimus, jossa tutkimusaineisto koottiin haastattelemalla kahta kirkkoherraa ja yhtä kanttoria. Työ rajattiin koskemaan pientä joukkoa, jotta siitä saatiin syvällisempi tutkimus. Jo tästä aineistosta huomasi riittävästi samankaltaisten asioiden toistuvuutta, joka tukee sen luotettavuutta. Haastattelut tehtiin osittaisina teemahaastatteluina, joissa oli tutkimuskysymyksiä tukevat teemoitetut kysymykset kehystämässä haastattelua. Haastattelut litteroitiin kokonaan ja pelkistettiin asiasisältöjen mukaan. Ne koottiin aihepiirien mukaan ryhmiin. Niistä muodostettiin alaluokkia ja yläluokkia, jotta voitiin löytää erilaisia käsitteitä haastatteluaineistosta.</p> <p>Tutkimustulos loi hyvin myönteisen kuvan kirkkomuskaritoiminnasta. Se oli haastateltavien mukaan iloista ja maanläheistä toimintaa. Kirkkomuskari tuki perheitä heidän kasvatustyönsään. Haastateltavat olettivat toiminnan olevan jollain muotoa hengellistä. Kirkkomuskarionopettaja oli ammattinsa osaava ja pidetty työntekijä. Hänen hengellistä osaamistaan vahvistettiin seurakunnan toimesta. Tärkeänä nähtiin myös suunnitella kirkkomuskarionopettajalle jotain laajempaa ammatillisempaa kristillisen kasvatuksen koulutusosaamista. Tällainen erityinen ammatillinen osaaminen voisi auttaa seurakuntia luomaan uusia työpaikkoja kirkkomuskarionopettajille. Kirkkomuskaritoiminnan ja seurakunnan välinen yhteistyö oli jo monipuolista, mutta siihen löytyi uusia kehittämisideoita kuten vertaistukitoimintaa vanhemmille. Kirkkomuskarionopettajalle kehiteltiin myös muunlaista työnkuvaa muskarityön rinnalle.</p> <p>Tutkimuksesta on hyötyä kaikille kirkkomuskarionopettajille, heidän työnantajilleen, muille seurakunnan työntekijöille, kehittämismateriaalien suunnittelijoille sekä seurakunnan uusia ammattiryhmiä pohtiville.</p>	

Avainsanat	Evankelis-luterilainen seurakunta, kirkkomuskari, musiikkileikkikoulu, varhaisiän musiikkikasvatus
------------	--

Author Title	Marja Kyllönen The Finnish Evangelical Lutheran Church and Early Childhood Music Education in Collaboration - Cantors' and Vicars' Point of View
Number of Pages Date	61 pages + 2 appendices 29 May 2015
Degree	Master of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Supervisor	Laura Huhtinen-Hildén, PhD, MMus
<p>The popularity of music playschool in the church has grown strongly in recent years. Many early childhood music teachers have found new jobs in the church. The music playschool has a long tradition, but it has been studied very little. For this reason, this was an interesting topic for a Master's thesis. This study investigates what kind of expectations cantors and vicars have for music playschool. The expectations are important for future teachers and the other developers.</p> <p>The study was a qualitative case study. The material were collected by interviewing two vicars and one cantor. The study was limited to a small number of people to gain a deeper insight. The answered to the theme interview were transcribed word for word and reorganized by topic.</p> <p>The results showed that the music playschool in the church was considered a positive service. According to the interviewees, it was a joyful and down-to-earth activity. The interviewees referred to music playschool teachers as highly professional and lovable. They believed that music playschool supported families in raising their children. The interviewees assumed that the teaching was spiritual. The spiritual knowledge of teachers was established by the church. The interviewees thought that the teachers need more thorough professional Christian education for their work.</p> <p>This study will hopefully benefit music playschool teachers, their employers, other employees of the church, operation planners.</p>	
Keywords	Evangelical Lutheran Church, music playschool, early childhood music education

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lapset ja musiikki Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa	3
2.1	Kirkkomuskaritoiminnan taustaa	3
2.1.1	Kirkkomuskaria ohjaavia näkökulmia	4
2.1.2	Opetusmateriaalia kirkkomuskariin	5
2.1.3	Uusia näkökulmia	6
2.2	Varhaisiän musiikkikasvatus	8
2.3	Aikaisempia tutkimuksia aiheesta	10
2.4	Suomen evankelis-luterilainen kirkko	11
2.4.1	Kirkkoherra	13
2.4.2	Kanttori	14
3	Opinnäytetyön prosessi	14
3.1	Kohti opinnäytetyötä	14
3.2	Tutkimuksen tavoitteet	18
3.3	Tutkimuskysymykset	19
3.4	Haastattelututkimus	19
3.4.1	Haastattelujen toteutus	21
3.4.2	Haastattelujen analysointi	25
4	Tulokset ja johtopäätökset	29
4.1	Kirkkomuskaritoiminnan luonne	29
4.2	Kirkkomuskaritoiminta perheen arjen tukena	31
4.3	Toiminnan järjestäytyminen	33
4.4	Ajatuksia kirkkomuskariopettajasta	36
4.5	Hengellisyys kirkkomuskarissa	38
4.5.1	Hengellisyys opetuksen sisällössä	38
4.5.2	Opettajan kristillisen koulutuksen tarve	40
4.6	Toiveita seurakunnan ja kirkkomuskarin yhteistyöhön	46
4.6.1	Kehittämisideoita	49
4.7	Kirkkomuskariopettajan mahdolliset muut työt	51
5	Kirkkomuskari kiinteämmäksi osaksi seurakuntatyötä	53
5.1	Kirkkomuskariopettaja osaksi työyhteisöä	54
5.2	Koulutuksen merkitys	55

5.3 Yhteenveto	57
Lähteet	59
Liitteet	
Liite 1. Haastattelukutsu	
Liite 2. Pelkistetty taulukko	

1 Johdanto

”Tänne tullaan laulamaan, leikkimään ja soittamaan.

Täällä oottaa kaveri, paikka tää on muskari.

Taivaan Isän hoivassa mukavaa on laulella.

Leikin, soitan, riemuitse, kavereista iloitsen.”

(Torri-Tuominen 2010, 13.)

Kirkkomuskaritoiminta on tullut vaivihkaa osaksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimintaa ja levinnyt pikkuhiljaa lähes koko maahan. Se on iloista toimintaa ja tuo kirkkoon paljon lapsiperheitä. Kirkkomuskariopettajana on usein joku seurakunnan ulkopuolinen tuntiopettaja, joka käy opettamassa kerran viikossa. Hänellä ei välttämättä ole velvoitteita muuhun seurakuntatoimintaan. Näihin asioihin on kiinnittänyt huomiota myös Seurakuntien Lapsityön Keskus, joka on kirkollinen lapsi- ja perhetyön palvelu-, asiantuntija- ja yhteistyöjärjestö. Se on tämän huomion myötä aloittanut kirkkomuskariopettajille kohdennettua koulutusta kuten kirkkomuskaripäiviä ja erilaisia kursseja. Seurakuntien Lapsityön Keskus on julkaissut uutta muskarimateriaalia *Pikkuväki*-lehdessä, joka on kirkon varhaiskasvattajien ammattilehti. Siltä on ilmestynyt myös uutta lauluohjelmistoa *Kirkkomuskari*-kirjassa ja siihen kuuluvissa äänitteissä. Koska kirkkomuskaritoiminta hakee vasta vakiintuneempaa asemaa Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa, on tärkeää tarkastella työnantajien ajatuksia toimintamuodosta, jota ei juurikaan ole aiemmin tutkittu.

Opinnäytetyöni aiheena on tutkia millaisia käsityksiä ja odotuksia kirkkomuskaritoiminnasta on Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa kirkkoherrojen ja kanttorien näkökulmasta. Kirkkomuskari-nimityksellä tarkoitan tässä opinnäytetyössäni Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa tapahtuvaa musiikkileikkikoulutoimintaa. Musiikkileikkikouluja kutsutaan yleisesti nimellä muskari ja käytän tätä lyhennettä myös tässä opinnäytetyössäni. Muskarissa ja kirkkomuskarissa opettaa konservatoriosta valmistunut musiikkileikkikoulunopettaja (muskariope), ammattikorkeakoulusta valmistunut varhaisiän musiikinopettaja, musiikkipedagogi AMK tai Sibelius-Akatemiasta varhaisiän musiikinopetukseen syventynyt musiikkikasvattaja, musiikin maisteri. Kertoessani omasta opettajuudestani tässä opinnäytetyössä käytän nimitystä varhaisiän musiikinopettaja ja

kirkkomuskarin opettajasta nimitystä kirkkomuskariopettaja. Muskaritoimintaa kuvaavana sanana kirkkomuskari on uusi sana ja yksi tämän opinnäytetyöni tehtävistä on selvittää tarkemmin nimenomaan kirkkomuskarin erilaisia sisältöjä.

Kiinnostukseni tähän aiheeseen on syntynyt työskenneltyäni varhaisiän musiikinopettajana yli 20 vuoden ajan useissa Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Kun täydensin opintojani Metropolia Ammattikorkeakoulussa, haastattelin opinnäytetyötäni varten Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa työskenteleviä varhaisiän musiikinopettajia (Kyllönen 2013). Haastatteluissa kysyin kirkkomuskariopettajilta kristillisen kasvatuksen koulutuksen tarvetta heidän oman työnsä näkökulmasta. Osa heistä koki tarvitsevänsä lisäkoulutusta ja he toivoivat, että sellaista voitaisiin järjestää. Samaisessa kyselyssä nousi esille myös kirkon muiden työntekijöiden ajatuksia, käsityksiä ja toimintatapoja kirkkomuskaritoiminnasta. Nämä pohdinnat johtivat siihen, että haluan tässä työssäni selvittää kirkkoherrojen ja kanttorien näkemyksiä ja odotuksia kirkkomuskarityöstä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on valottaa käsityksiä Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa toimivista kirkkomuskareista. Opinnäytetyöni luo selkeämmän kuvan siitä, mitä työnantaja odottaa kirkkomuskariopettajalta, ja mikä on kirkkomuskarin rooli suhteessa Suomen evankelis-luterilaisiin seurakuntiin. Näihin päämääriin pyrin saamaan vastauksia haastatteleamalla Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kahta kirkkoherraa ja kahta johtavaa kanttoria.

Opinnäytetyöni prosessiin on vaikuttanut omat työkokemukseni Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Siksi toivon saavani tästä opinnäytetyöstä uusia näkökulmia ja mahdollisuuksia kehittää itseäni sekä pedagogina että työyhteisön jäsenenä. Laaja-alaisempana tavoitteena on tuoda esille kirkkomuskaritoimintaan kohdistuvia käsityksiä ja odotuksia tuleville kirkkomuskariopettajille sekä kirkkohallituksen musiikkitoimikunnan koulutustyöryhmän edustajille.

Opinnäytetyöni käsittelee Suomen evankelis-luterilaisen seurakunnan edustajia työnantajina. Työnantaja tarkoittaa opinnäytetyössäni kirkkomuskariopettajan esimiestä, lähiesimiestä tai musiikkityön johtajaa. Heistä käytetään seurakunnissa nimitystä kirkkoherra tai kanttori.

2 Lapset ja musiikki Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa

2.1 Kirkkomuskaritoiminnan taustaa

Musiikki on kuulunut kirkon toimintaan jo vuosisatojen ajan. Lapsille suunnattua musiikkia, lähinnä laulujen muodossa, on alkanut muodostua vasta sen jälkeen, kun pyhäkoulutyö käynnistyi Suomessa 1800-luvulla. Silloin koettiin tarpeelliseksi julkaista oma *Pyhäkoululauluja*-kokoelma vuonna 1892. Kokoelman julkaisijana oli Suomen Pyhäkoulu-yhdistys. Pyhäkoulujen lisäksi lasten hengellisiä lauluja ja virsiä opeteltiin kinkereillä. Kirkon virsikirjalla on pitkät perinteet, mutta vasta vuonna 1938 julkaistussa virsikirjassa oli oma osio lastenvirsille. Perheille suunnattuja jumalanpalveluksia eli perhekirikkoja alettiin pitää joissakin seurakunnissa 1950-luvulla. Ne yleistyivät vähitellen ja vakiinnuttivat asemansa myös kirkon lastenmusiikin eteenpäin viemisessä. Toinen lapsille suunnattu seurakunnan uusi toimintamuoto oli 1940-luvulla aloitettu hyvin pienimuotoinen päiväkerhotoiminta, joka laajeni ja vakiintui vasta 1960-luvulla. (Porkka 2008, 228; Papunen 1999, 21-22.)

Musiikkikasvatuksen alkujuuret oli nyt kylvetty seurakuntaan yhteislaulujen merkeissä. Usein laulut olivat pitkiä ja vaikeita sekä melodioiltaan että sanoiltaan. Nuotteja julkaistiin vähän ja nuotinlukutaito oli puutteellista, joten laulut opeteltiin ulkoa. Vähitellen yleinen kiinnostus musiikkikasvatusta kohtaan antoi seurakunnan musiikkityölle myös uudenlaisia näkökulmia. Laululeikit ja erilaiset rytmisoittimet tulivat mukaan kirkon piirissä laulettaviin lauluihin ja uutena toimintamuotona aloitti musiikkipyhäkoulu. *Pyhäkoululauluja*-kokoelma oli uudistunut useaan kertaan ja vuonna 1988 sen tilalle tuli ensimmäinen *Lasten virsikirja*. Tämä kirja on luonut pohjan seurakunnan nykyiselle lasten musiikkikasvatukselle ja sitä on jatkanut *Lasten virsikirjan* uudistetut painokset vuosina 1997 ja 2012. (Kirkkohallitus 2004, 6; Papunen 1999, 21-22.)

Seurakunnissa musiikkipyhäkoulujen rinnalle alkoi 1960-1970-luvuilla kokoontua erilaisia alle kouluikäisten lasten musiikkikerhoja ja -ryhmiä sekä musiikkileikkikouluja (Kirkkohallitus 2004, 6). Useimmiten nämä toiminnat alkoivat jonkun muun kuin seurakunnan aloitteesta ja toiminnalla oli yhteys seurakuntaan vain tilojen osalta. Tapiolan seurakunnan tiloissa toimi yksi ensimmäisistä tällaisista musiikkileikkikouluista vuonna 1964. Sen perustaja oli Marja-Riitta Väkevä. (Papunen 1999, 31.)

Papusen tutkimuksen mukaan ensimmäinen seurakunnan kanttorin, Riitta Hirvosen, perustama musiikkileikkikoulu oli Vuosaaren seurakunnassa Helsingissä vuonna 1974. Hirvonen oli opiskellut Sibelius-Akatemiassa kirkkomuusikoksi ja musiikkikasvatusta erikoistumiskurssilla. (Papunen 1999, 31.) Musiikkileikkikoulutoiminta oli alkujaan suunnattu yli kolmevuotiaille lapsille, mutta 1980-luvun loppupuolella sitä järjestettiin myös vauvoille ja heidän vanhemmilleen. Tämä toiminta nimettiin vauvamuskariksi (Kirkkohallitus 2004, 6). Innostuneet vauvaperheet tahtoivat jatkaa musiikkileikkikoulussa. Näin syntyivät alle kolmevuotiaiden taapero- ja perhemuskariryhmät.

2.1.1 Kirkkomuscaria ohjaavia näkökulmia

Kirkon jumalanpalveluselämän ja musiikkitoiminnan toimikunnan asettama työryhmä laati vuonna 2004 julkaisun *Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa* (Kirkkohallitus 2004). Tämä julkaisu kuului Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisusarjaan. Tarpeen tällaiselle julkaisulle toi yleinen asiantuntemuksen lisääntyminen liittyen oppimiseen ja musiikkiin sekä niiden vaikutuksiin. Nämä suuntaukset asettivat uusia haasteita myös seurakunnan varhaiskasvatus- ja musiikkitoiminnalle. Julkaisun tarkoitus oli ennen kaikkea tukea, rohkaista ja haastaa työntekijöitä luovaan musiikilliseen vuorovaikutukseen lasten ja heidän perheidensä kanssa. Siinä tuotiin esille se, että seurakunnan musiikkikasvatuksella on erityinen mahdollisuus ohjata lasta kokemaan musiikkiin sisältyvän uskon, rukouksen ja ylistämisen merkitys omassa elämässään. Musiikki kuuluu olennaisesti kirkon olemukseen ja perustehtävään, koska sen ajatellaan olevan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon mukaan Jumalan luoma lahja kaikille. Tämän vuoksi seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatus voi myös olla alku elinikäiselle musiikin harrastamiselle.

Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnissa-julkaisussa (Kirkkohallitus 2004) perehdytään musiikkikasvatustyön lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Yleistavoitteena on neljä kohtaa, joita kutsutaan peruskiviksi. Niistä kootaan lapsen musiikillinen kotikirkko. Ensimmäisenä kohtana on musiikin rakkauden herättäminen ja vaaliminen. Toisena on lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen ja kasvun tukeminen musiikin avulla. Kolmantena mainitaan lapsen musiikillisen ajattelun ja ilmaisun kehittäminen. Neljäntenä on lapsen uskonnollisen ja yhteisöllisen kasvun tukeminen musiikin avulla. Julkaisussa on myös käytännön esimerkkejä perhemessun, rukoushetken ja raamatuntekstien musiikillisista toteutuksista. Siihen on myös laadittu kausisuunnitelma ja esimerkkejä musiikkituntien toteuttamisesta. Loppuun on kerätty laulu-, leikki- ja kuunteluaineistoa. (Kirkkohallitus 2004.)

2.1.2 Opetusmateriaalia kirkkomuskarisiin

Seurakuntien Lapsityön Keskus on julkaissut vuonna 2010 Mari Torri-Tuomisen toimittaman *Kirkkomuskari*-kirjan ja siihen liittyvät äänitteet. Materiaali on erityisesti suunnattu seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnan käyttöön. Sen tarkoitus on vastata seurakunnallisen muskarin tuomiin haasteisiin. Kirjassa todetaan, että seurakunnan muskarit ovat osa seurakunnan varhaiskasvatusta ja kasteopetusta. Siksi kirja antaa materiaalia kirkkovuoteen tutustumiseen. Lisäksi siinä rukoillaan laulun, liikkeen ja hiljaisuuden muodoissa. Kirjan laulujen kautta myös raamatunkertomukset alkavat elää. Kirkkomuskaritoiminta on kirjan mukaan seurakunnan hakemaa uutta, tavoitettavaa ja yhteisöllistä toimintaa. Lasten lisäksi siellä kohdataan äitejä, isiä ja isovanhempia. Hengelliset laulut kulkeutuvat kotiin lasten mukana ja niiden kautta uskon kieli voi olla ymmärrettävämpää. Kirkkomuskaritoiminta on kirjan mukaan seurakunnan musiikkikasvatusta, siksi *Kirkkomuskarin* lauluista osa on hengellisiä lauluja ja osa ilman selkeää hengellistä viitekehystä. (Torri-Tuominen 2010, 4-5.)

Kirjan alku koostuu tunnin alkuun ja loppuun sekä liikuttamaan soveltuvista lauluista. Aihepiirit ovat koottu teemoittain alkaen syksystä ja päättyen kevääseen. Kirkkovuoden keskeisimmät aiheet kulkevat näissä teemoissa mukana. Niissä avautuu Jumalan maailmassa eläminen, Jeesuksen elämä ja teot sekä Pyhän hengen toiminta. Teemoihin sisältyy myös elementtejä yhteisestä seurakuntaelämästä, kaveruudesta, perheestä ja koko muskariväestä. Teemoja käsitellään kuvan, lorun ja nuottimateriaalien avulla. Sinne on lisätty myös luettelo muista aiheeseen liittyvistä lauluista. Oma osionsa on myös teeman kuunneltaville ja liikuttaville lauluille sekä runoille ja raamatunkohdille. Kirjasta löytyy kyseiseen teemaan vinkkikoppa ja tuntuunnetelmia eri kohderyhmille. (Torri-Tuominen 2010.)

Kirkkomuskarin (Torri-Tuominen 2010,131) loppuun on koottu seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen yleistavoitteet *Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnissa* (Kirkkohallitus 2004) julkaisun mukaisesti. Seurakunnallisia musiikkileikkikouluja voi kirjan mukaan järjestää seurakunnan tarjoamissa tai vuokraamissa tiloissa joku yksityinen taho, opisto tai järjestö (Torri-Tuominen 2010, 132). Niitä voi pitää myös seurakunnan palkkaama palkkiotoiminen musiikkileikkikoulunopettaja, oma kanttori tai lastenohjaaja. Palkkiotoiminen opettaja saa palkan tehtyjen opetustuntien mukaan. Osa seurakunnista on palkannut osa- tai kokopäiväisen musiikkileikkikoulunopettajan ja osassa sitä järjestää

seurakunnan oma musiikkikoulu. Tulevaisuuden näkymänä esitellään sitä, että tuntiopettajista siirryttäisiin vakituisiin ja kokoaikaisiin varhaisiän musiikkikasvattajien työsuhteisiin. Lopuksi *Kirkkomuskari* perehdyttää muskariryhmien muodostamiseen sekä esittelee muskarin yleisiä työtapoja (Torri-Tuominen 2010, 133-135).

2.1.3 Uusia näkökulmia

Viimeisin seurakunnan musiikkikasvatusta käsittelevä julkaisu on *Lapsi ja musiikki seurakunnassa* (Kirkkohallitus 2015). Sen on julkaissut Kirkkohallituksen Jumalanpalvelus ja yhteiskunta-yksikön nimeämä työryhmä. Asiakirjan oli tarkoitus olla *Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa* julkaisun (Kirkkohallitus 2004) päivitys, mutta siitä tulikin kokonaan uusi kehittämismateriaali. Se on jatkoa seurakunnan muille varhaiskasvatuksen asiakirjoille ja yhdenvertainen niiden kanssa. Julkaisun tehtävänä on vastata kysymyksiin miksi, kenelle ja mitä on musiikki lapsen kanssa seurakunnassa. Lapsen kautta musiikki koskettaa hänen vanhempiaan ja muita läheisiään sekä koko seurakuntaa. Asiakirja on suunnattu seurakuntien työntekijöille sekä niille opiskelijoille, jotka tulevat työskentelemään seurakunnissa kanttoreina, lastenohjaajina, musiikkileikkikoulunopettajina tai pappeina. Sen tarkoitus on myös tuoda esille toiminnan näkökulmia seurakunnan vastuuhenkilöille ja vapaaehtoisille. Kirjassa todetaan, että musiikki luo iloa sekä yhteyttä ja on Jumalan luoma lahja kaikille. (Kirkkohallitus 2015, 5.)

Uuden kehittämismateriaalin tarkoitus on luoda linjoja hyvinkin paljon laajentuneelle ja monimuotoiselle seurakunnan musiikkikasvatukselle. Se antaa tukea ja rohkaisee seurakunnassa tapahtuvaa musiikkitoimintaa varhaiskasvatuksessa ja jumalanpalveluselämässä. Lapsen ja perheiden elämää seurakunnan yhteydessä katsotaan musiikin näkökulmasta. Julkaisun tarkoitus on lisätä ymmärrystä eri työntekijäryhmien välille. Samoin sen toivotaan antavan enemmän eväitä yhteistyöhön yli työalarajojen niin, että jokainen voisi tuoda omaa vahvuusalueitaan lapsen musiikillisen kasvun tueksi. (Kirkkohallitus 2015, 6-7.)

Julkaisuun on kerätty muutamia yhteisiä ja tärkeitä keskeisiä periaatteita, painotuksia ja kehittämisen lähtökohtia Kirkkohallituksen aikaisemmasta julkaisusta *Lapset seurakuntalaisina* (Kirkkohallitus 2013). Näitä ovat lapsen kokonaisvaltaisen kasvun tukeminen ja mahdollistaminen sekä lapsen oikeuksien ja paikan vahvistaminen kirkossa. Niihin kuuluu myös vuorovaikutuksen ja läsnäolon vahvistaminen seurakunnan, lapsen ja perheen välillä sekä pyhän ja hengellisyysvahvistaminen lapsen elämässä. *Lapsi ja musiikki*

seurakunnassa-julkaisussa musiikillisia tavoitteita voidaan myös tarkastella näiden edellä mainittujen asioiden kautta. Sen mukaan tavoitteena on kokonaisvaltaisuus, kulttuuriperinnön siirtäminen, jumalanpalveluselämä ja musiikkikasvatuksen yhteiset linjaukset. (Kirkkohallitus 2015, 9-10.)

Lasta tarkastellaan tässä julkaisussa erilaisista näkökulmista kuten ”muusisesta” näkökulmasta, jossa musiikki ilmenee lauluna, liikkeenä, rytminä ja yhteisenä kielenä. Toinen näkökulma on kokonaisvaltainen lapsi. Siinä kristillinen ihmiskäsitys sisältää ajatuksen ihmisen kokonaisvaltaisuudesta. Kirkkomuskaritoiminta on julkaisun mukaan osa seurakunnan varhaiskasvatusta ja muodostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Sen tarkoitus on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua niin, että esimerkiksi oppiminen on iloa tuottava kokemus. Kolmantena osa-alueena julkaisussa on lapsilähtöinen pedagogiikka, joka ohjaa kaikkea aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Aikuisen positiivinen tapa ilmehtiä, elehtiä, koskettaa, kuunnella, havainnoida ja katsoa lasta viestii lapselle myönteisen minäkuvan rakentumisesta. Neljäntenä nousee esille lapsen hengellisyys. Kristilliseen ihmiskäsitykseen kuuluu julkaisun mukaan ajatus siitä, että jo vastasyntynyt on hengellinen olento. Siinä kerrotaan, että lapsen usko on kasvamista luottamussuhteeseen. Sen perustana on vanhemman ja lapsen välinen varhainen vuorovaikutus. Tämä tunnekokemus ja perusturva luovat julkaisun mukaan pohjan myöhemmälle hengelliselle kasvulle. (Kirkkohallitus 2015, 12-14.)

Lapsi ja musiikki seurakunnassa-julkaisussa käsitellään musiikin eri käsitteitä kuten melodia, harmonia, rytmi, sointiväri, dynamiikka, tempo ja muoto. Samoin siinä käydään läpi eri musiikin toteuttamistavat kuten kuunteleminen, soittaminen, rytmikka, liikkuminen, improvisoiminen, säestäminen, kehosoittaminen sekä musiikin integroiminen muihin taiteen lajeihin. Laulamisessa kuvataan julkaisun mukaan lapsen laulun kehittymistä, laulumateriaalin valintaa ja laulun opettamista. (Kirkkohallitus 2015.)

Yksi seurakunnan musiikin varhaiskasvatuksen muodoista on julkaisun mukaan laajalle levinnyt kirkkomuskaritoiminta. Siinä kerrotaan, että se yhdistyy kirkon varhaiskasvatukseen. Lähtökohtana kirkkomuskaritoiminnalla on kirkon kasvatuskumppanuus ja lapsen hengellisen elämän tukeminen. Toiminnan tavoitteet rakentuvat julkaisun mukaan kristillisestä kasvatuksesta, musiikkikasvatuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Siinä todetaan, että keskiössä on lapsi, jonka kasvua seurakuntayhteyteen tuetaan musiikillisin keinoin. Kirkkomuskari antaa lapselle musiikin avulla iloa sekä erilaisia elämyksiä, valmiuksia ja

taitoja. Toiminta perustuu julkaisun mukaan Jumalan armoon ja hyväksyvään rakkautteen jokaista ihmistä kohtaan. (Kirkkomuskari 2015, 36.)

Edellä mainittu asiakirja nostaa tärkeäksi asiaksi sen, että muskarityö on osa muuta seurakuntatyötä. Sen mukaan opettajan seurakunnallinen koulutus ja seurakuntatuntemus voi olla vähäistä. Tämän vuoksi toivotaan seurakuntien järjestävän hyvää perehdyttämistä työhön sekä tarjoamaan koulutusta. Seurakunnalliseen työnäkyyn sitouttamisessa asiakirjan mukaan auttaa yhteistyö muiden työntekijöiden kanssa. Tämä johtaa myös siihen, että kirkkomuskarin liittäminen osaksi jumalanpalveluselämää on silloin helpompaa. Asiakirjassa kerrotaan, että seurakunnat järjestävät vauvakirkkoja, muskarikirkkoja ja perhemessuja, joissa tilaisuuden vastuunkantajina voivat olla muskariperheet. Kirkkomuskaritoiminnan on huomattu julkaisun mukaan olevan helppo ja mutkaton tapa avata kirkon ovi. Perheet kokevat saavansa sieltä iloa, hyvää tuulta ja vuorovaikutusta. Asiakirjassa todetaan, että samalla he oppivat uusia virsiä, lauluja ja kirkkovuoden tunteista. (Kirkkohallitus 2015, 37-38.)

Seurakunnissa laaditaan kyseisen julkaisun mukaan erilaisia toimintasuunnitelmia ja strategioita. Siinä kerrotaan, että musiikkikasvatus on seurakunnassa iso oma osa-alueensa, siksi on hyvä laatia sille suunnitelma lapsen näkökulmasta katsottuna. Julkaisussa todetaan, että suunnitelmaa laatiessa on hyvä ottaa huomioon neljä erilaista toisiinsa vaikuttavaa näkökulmaa kuten toimintaympäristö asukkaineen, seurakunta resursseineen, musiikkikasvatuksen osaaminen sekä lapsen etu. Musiikkikasvatuksen kokonaisvaltaiseen toteuttamiseen seurakunnassa vaikuttaa julkaisun mukaan merkittävästi seurakunnan työntekijän mahdollisuus saada musiikki- tai varhaiskasvatuskoulutusta joko perusopinnoissaan tai täydentävissä opinnoissa. (Kirkkohallitus 2015, 46-47.)

2.2 Varhaisiän musiikkikasvatus

Kun puhutaan varhaisiän musiikinopetuksesta, sillä tarkoitetaan Varhaisiän musiikinopettajat ry:n mukaan ammattimaisesti organisoitua tavoitteellista musiikkikasvatusta. Varhaisiän musiikinopetusta antavat laaja-alaisesti koulutetut varhaisiän musiikinopettajat. Heillä on myös valmiudet toimia kouluttajina erilaisissa täydennyskoulutuksissa, jotka on suunnattu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, soiton- ja musiikin perusteiden sekä sosiaalialan henkilöstölle. (Varhaisiän musiikinopettajat ry a.)

Varhaisiän musiikkikasvatuksen kohderyhmään kuuluvat yleensä alle 8-vuotiaat lapset. He jakaantuvat Varhaisiän musiikinopettajat ry:n mukaan eri-ikäisille suunnattuihin ryhmiin. Perheryhmissä ovat 0-2-vuotiaat lapset yhdessä vanhemman kanssa. 3-6-vuotiaat lapset osallistuvat musiikkileikkiryhmiin, joissa he ovat ilman vanhempaa. Soitinryhmissä opetellaan soittamaan jotain solistista soitinta ja ne alkavat yleensä 5-6-vuotiaana. Joissakin opetuspaikoissa näitä kutsutaan valmentavan musiikinopetuksen ryhmiksi. Musiikin perusteiden alkeisryhmissä voidaan aloittaa siirryttäessä kouluun. Useat musiikkioppilaitokset järjestävät myös erilaisia taideintegraatioryhmiä yli 3-vuotiaille lapsille esimerkiksi tanssissa ja kuvataiteissa. Kysynnän mukaan tarjotaan myös toimintaa erityistä tukea tarvitseville lapsille. Musiikkiharrastuksen voi nykyään aloittaa jo sikiövaiheessa, kun odottaville äideillekin on suunnattu omia ryhmiä. (Varhaisiän musiikinopettajat ry b.)

Varhaisiän musiikinopetusta järjestää monet tahot kuten musiikkiopistot, yksityiset musiikkikoulut, seurakunnat, työväen- ja kansanopistot, järjestöt ja yhdistykset sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisosastot. Musiikkileikkitoiminta voi olla näissä hyvinkin erilaista, koska jokainen järjestäjätaho toimii omasta musiikillisesta näkökulmastaan käsin. (Varhaisiän musiikinopettajat ry b.)

Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä kirjassa kerrotaan, että varhaisiän musiikkiopetuksen tarkoituksena on antaa lapselle mahdollisuus kokea erilaisia musiikillisia elämyksiä sekä onnistumisen ja oppimisen kokemuksia. Musiikki synnyttää lapsessa leikin ja fantasian avulla monenlaisia tunnekokemuksia, ja kehittää hänen ajatteluprosessiaan. Lasta rohkaistaan kehittämään omaa musiikillista ilmaisuaan laulamalla, soittamalla, liikkumalla, maalaamalla ja dramatisoimalla. Hyvällä musiikillisella oppimisympäristöllä tuetaan lapsen kokonaiskehitystä sekä edistetään lapsen oppimisedellytyksiä. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 22.)

Musiikin oppimisessa kuunteluun herkistyminen on hyvin keskeistä. Lasta ympäröi erilaiset äänet ja niitä opetellaan kuulemaan, erottamaan ja toistamaan. Näin löytyy monenlaisia sointivärejä ja voimakkuustekijöitä sekä äänen tasoeroja. Ne auttavat lasta hahmottamaan musiikin erilaisia muotoja samoin kuin kokemuksellinen tekeminen kuten piirileikit ja soittaminen. Laulujen ja lorujen avulla lapset oppivat tunnistamaan niiden sykkeen sekä sana- ja melodiarytmit. Niitä voi etsiä taputtamalla, liikkumalla ja soittamalla. (Ruokonen ym. 2009, 23-24.)

Varhaisiän musiikinopetukseen kuuluu myös musiikin harjoittaminen esiintymistä varten. Näistä tilanteista lapsi saa positiivista kokemusta pitkäjänteisestä harjoittelemisesta, omasta esiintymisestä ja toisten esitysten kuuntelemisesta. Musiikkia kuuntelemalla ja havainnoimalla hän kehittää esteettisiä taitojaan sekä oppii tekemään esteettisiä arvioita ja valintoja. Musiikkitoiminnan muodot perustuvat usein sosiaalisille toiminnoille. Ne kehittävät lapsen vuorovaikutuksellisia taitoja. Musiikin avulla tutustutaan lapsen omaan kieleen ja kulttuuriin. Koska musiikki on niin elämyksellistä ja kokemuksellista, on sen avulla helppo tutustua myös oman maan vähemmistöjen ja lähialueiden sekä koko maailman musiikkiin ja kulttuuriin. (Ruokonen ym.2009, 27-28.)

2.3 Aikaisempia tutkimuksia aiheesta

Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa tehtävästä musiikkileikkikoulutyöstä on tehty useita erilaisia tutkimuksia sekä eri ammattikorkeakouluissa että Sibelius-Akatemiassa. Nämä työt ovat pääasiassa tutkineet yksittäisten seurakuntien musiikkileikkikoulutoimintaa opettajan näkökulmasta. Ammattikorkeakouluihin tehdyissä tutkimuksissa on noussut esille kristillisen kasvatuksen vaikeus ilman koulutusta (Lipasti 2004), verrattu seurakunnan ja musiikkiopiston musiikkileikkikoulujen eroavaisuuksia toisiinsa (Valve 2003) ja seurakunnan musiikkileikkikoulussa käyvien perheiden odotuksia ja tyytyväisyyttä musiikkileikkikoulutoimintaan (Lankinen 2007).

Kanttoreiden tekemissä tutkielmissa on käsitelty musiikkileikkikoulua seurakunnan työmuotona opettajien kokemusten kautta (Naukkarinen 1989, Perttunen 1991). Sanna Ojala (2006) valmistui musiikkileikkikouluopettajaksi ja jatkoi opintojaan kirkkomusiikoksi. Hän tutki opinnäytetyössään sitä, että onko seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnalle asetettu erillisiä tavoitteita. Hanna Sateilan (2010) tutkimuksen näkökulma poikkeaa edellisistä, sillä hän on valmistunut musiikkikasvattajaksi sekä täydentänyt opintojaan kanttoriksi Sibelius-Akatemiassa. Hän on ensimmäisiä tällä uudella tutkintotavalla valmistuneita kanttoreita. Kirkkomusiikkiopintoihin liittyneessä tutkimuksessa hän selvitti musiikkikasvattajan tarvetta yhdessä eteläsuomalaisessa seurakunnassa tapaustutkimuksena ja keräsi samalla seurakunnan työntekijöiltä visioita siitä kuinka seurakunta voisi hyödyntää musiikkikasvattajaa tulevaisuuden seurakuntatyössä. Anni Pätsi (2014) tutki opinnäytetyössään urkujen soveltuvuutta 5-vuotiaiden muskarilaisten soittimeksi ja hän arvioi myös kirkkotilojen soveltuvuutta muskaritoimintaan. Pätsi on koulutukseltaan kanttori. Hän täydensi opintojaan varhaisiän musiikinopettajaksi Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa.

Erittäin mielenkiintoinen on Sibelius-Akatemian Toive-hankkeessa tehty raportti (Pohjannoro 2010), jossa on haastateltu kirkkoherroja. He ovat kertoneet oman näkemyksensä kanttoreiden nykyisestä työnkuvasta ja tulevaisuuden odotuksista. Tuloksien on tarkoitus kartoittaa tulevien kanttoreiden koulutuksen sisältöä Sibelius-Akatemiassa niin, että se vastaisi tulevan työkentän odotuksia. Vastaavasti haastateltiin myös kanttoreita samaisen hankkeen toisessa osiossa (Pohjannoro & Pesonen 2010). Tässä raportissa kanttorit kertoivat, että odotukset heidän musiikkikasvatuksellista työtä kohtaan olivat suuret. He totesivat myös, että kanttorien koulutuksessa he olivat saaneet hyvin vähän eväitä tähän osaamisalueeseen. Myöskään pienenevien määrärahojen puitteissa he eivät kokeneet voivansa osallistua riittävästi musiikkikasvatusta tukeviin pedagogisiin täydennyskoulutuksiin.

Työnantajan näkökulmasta tehtyjä seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaan kohdistuvia tutkimuksia ei löytynyt.

2.4 Suomen evankelis-luterilainen kirkko

Tässä opinnäytetyössä esiintyy usein sana kirkko. Sillä viitataan aina Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Se on kristillinen yhteisö, jonka toiminta on määritelty tietyillä säännöksillä. Kirkko eli kristillinen seurakunta tarkoittaa armahdettujen syntisten yhteisöä. Siinä luotetaan Jumalaan ja uskotaan, että Pyhä Henki herättää uskon ja rakkautta. Kirkko tarkoittaa myös kirkkorakennusta, jonka piispa on vihkiessään pyhittänyt Herran huoneeksi. Kirkko on kuitenkin myös siellä, missä julistetaan Jumalan sanaa ja jaetaan sakramentteja (kaste ja ehtoollinen). Lisäksi kirkon tehtävänä on toimia siten, että se toteuttaa lähimmäisenrakkautta. Kirkolla on olemassa oma kirkkolakinsa, jossa määritellään se, että Suomen evankelis-luterilainen kirkko tunnustaa Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa. Tämä kristillinen usko on se, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa ja on luettavissa luterilaisista tunnustuskirjoista. (Kirkon tiedotuskeskus b.)

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on virallinen nimitys Luterilaiselle kirkolle Suomessa ja se on yksi protestanttisista kristillisistä kirkoista. Luterilaisuus on syntynyt kirkkokunnaksi Martti Lutherin (1483-1546) ajattelun, kokemusten ja toiminnan seurauksena. Tämä tapahtui 1500-luvulla, kun katolisesta kirkosta tuli erillinen kirkkokunta uskonpuhdistuksen aikana. (Kirkon tiedotuskeskus e.) Luterilaisuuden ydinkohdat ovat

armo, usko, Raamattu, Kristus ja hengen hedelmät. Armo tarkoittaa, että luterilaisuus ei perustu tekoihin vaan ihminen on aina Jumalan armon varassa. Luterilaisuudessa usko yksin riittää siihen, että ihminen kelpaa Jumalalle ja kaikki opilliset kysymykset ja linjaukset perustuvat raamattuun. Jeesuksen Kristuksen toiminta ja opetus on uskon ja pelastuksen lähtökohta. Hengen hedelmät eli aidot hyvät työt syntyvät Lutherin mukaan oikeasta uskosta Jumalaan. Luther tutki paljon Raamattua ja hän piti erityisen tärkeänä sitä, että jokainen saa tutustua Raamattuun omalla kielellään. (Suomen ev.lut.kirkko b).

Seurakunnalla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntaa. Seurakunta on paikallinen kirkon osa ja on siis oma hallinnollinen paikallisseurakunta, joka kuuluu johonkin piispan johtamista hiippakunnista. Toisessa merkityksessä seurakunta on jumalanpalveluksissa ja kirkollisissa tilaisuuksissa koolla oleva joukko. Kirkkolaki (Kirkkolaki 4 luku, 1 §) on määritellyt seurakunnan tehtäväksi huolehtia jumalanpalvelusten pitämisestä, kasteen ja ehtoollisen suorittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä. Kirkon jäsenen seurakunta määräytyy hänen asuinpaikkansa mukaan. (Kirkon tiedotuskeskus f.)

Kirkon tehtävissä työskentelee sekä hengellisen työn että talouden, hallinnon, toimistotyön ja kiinteistöalan työntekijöitä. Hengellisen työn tekijöitä kirkossa ovat pappi, kanttori, diakoniatyöntekijä, lähetys sihteeri ja nuorisotyönohjaaja. Hengellisen työn tehtäviin on edellytyksenä kirkollinen koulutus ja näiden virkojen sekä toimien kelpoisuusehdot määrittelee piispainkokous. Lastenohjaajien koulutusta järjestävät monet eri tahot, siksi piispainkokous on antanut suositukset kirkon tehtävään kelpoisista koulutuksista. Työntekijät seurakuntaan koulutetaan yhteiskunnan koulutusjärjestelmässä. Kirkossa työskentelevälle viran- tai toimenhaltijalle kirkon koulutuskeskus tarjoaa monipuolista henkilöstökoulutusta täydentävinä opintoina. Korkeakoulututkinnon suorittavat papit yliopistoissa ja kanttorit Sibelius-Akatemiassa tai alemman kanttorin tutkinnon ammattikorkeakouluissa. Diakoniatyöntekijät, kirkon nuorisotyönohjaajat ja lähetys sihteerit sekä lapsityönohjaajat valmistuvat ammattikorkeakouluista. Lastenohjaajia ja kirkonpalvelijoita eli suntioita kouluttavat ammatilliset oppilaitokset. Lisäksi seurakunnissa työskentelee lukuisa joukko vapaaehtoisia työntekijöitä. (Suomen ev.lut. kirkko a.)

2.4.1 Kirkkoherra

Teologian maisteriksi voi opiskella Helsingin ja Joensuun yliopistojen teologisissa tiedekunnissa. Näissä voi valita suuntautumisen evankelis-luterilaisen kirkon papin virkaan kelpoistaviin opintoihin. Teologian maisterin voi kirkko tai joku seurakunta kutsua toimittamaan papinvirkkaa. Virkaan hänet vihkii piispa. Seurakuntapapin työhön kuuluu seurakuntalaisten kohtaaminen eri elämäntilanteissa syntymästä kuolemaan. Hän toimittaa jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset sekä opettaa rippikouluissa. Seurakuntapapin tehtävänimikkeitä voivat olla seurakuntapastori, kappalainen ja kirkkoherra. (Suomen ev.lut. kirkko a.)

Paikallisseurakuntaa johtaa kirkkoherra, jonka seurakuntalaiset ovat äänestämällä valinneet tuomiokapitulin asettamien ehdokkaiden joukosta. Jotta voi hakea kirkkoherran virkaa, tulee suorittaa kirkon koulutuskeskuksen järjestämä pastoraalitutkinto ja seurakuntatyön johtamisen tutkinto. Kirkkoherran on seurakuntapapin töiden lisäksi valvottava seurakunnan kaikkea elämää ja työtä. Tähän kuuluu kristillinen kasvatus ja opetus, diakonia sekä evankelioimis- ja lähetystyö. Hän vastaa myös siitä, että hänen johtamassaan seurakunnassa asiat hoidetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti. (Kirkon tiedotuskeskus c.)

Kaikkien paikallisseurakunnassa työskentelevien työntekijöiden esimiehenä toimii kirkkoherra. Seurakuntalaiset valitsevat toisista seurakuntalaisista koostuvan kirkkovaltuuston neljän vuoden välein äänestämällä. Kirkkovaltuusto valitsee joukostaan kirkkoneuvoston, jonka puheenjohtajana on kirkkoherra virkansa puolesta. Kirkkoneuvosto toimii kirkkovaltuuston valmistelevana ja täytäntöönpanevana elimenä. Se myös huolehtii seurakunnan yleisestä hallinnosta. Heille kuuluu myös kirkon talouden ja omaisuuden hoitaminen. Seurakuntayhtymät koostuvat useista eri seurakunnista. Yhtymissä jokainen seurakunta valitsee äänestämällä oman seurakuntaneuvostonsa, jonka puheenjohtajana on kirkkoherra. Yhtymällä on yhteinen, yleinen kirkkovaltuusto. He valitsevat keskuudestaan kirkkoneuvoston, joka tekee päätöksiä koko seurakuntayhtymän tasolla. Kirkkoherra johtaa ja valvoo kirkkoherranvirastoa ja kirkonarkistoa. Hän osallistuu jokaisen uuden seurakunnan työntekijän valintaan ja usein yhdessä kirkkoneuvosto kanssa. (Kirkon tiedotuskeskus c, d.)

2.4.2 Kanttori

Jokaisessa paikallisseurakunnassa tulee olla vähintään yksi kanttorin virka. Kanttorin virka on kolmiportainen ja sen kelpoisuus on määritelty koulutuksen mukaan. Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelmassa voi suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon, joka oikeuttaa B-virkaan. Laajan yliopistotutkinnon suorittanut voi hakea johtavan kanttorin A-kanttorin virkaa. Muuta piispainkokouksen hyväksymää kanttorin tutkintoa voi opiskella ammattikorkeakouluissa. Tutkinto antaa oikeuden hakea C-virkaa. Kaikkiin edellä mainittuihin tutkintoihin sisältyy yhteisesti määritellyt 130 opintopisteen perusopinnot. Tutkintojen erot syntyvät lähinnä siitä kuinka pitkälle on opiskellut joko laulua, urkunjensoittoa, kuoronjohtoa tai näitä kaikkia. (Sakasti.)

Seurakunnan musiikkitoimintaa johtaa kanttori. Hän vastaa jumalanpalveluksien, muiden kirkollisten toimitusten ja seurakunnan tilaisuuksien musiikista. Kanttorin työnkuvaan kuuluu myös opettaminen rippikouluissa. Hän huolehtii kaikesta seurakunnan musiikkikasvatustyöstä. Kanttorin tehtävänä on tukea musiikin monipuolista käyttöä erilaisissa seurakunnan toiminnoissa. Hänen vastuulla on myös seurakunnan soittimien hankinta, hoitaminen ja säännöllisestä huollosta huolehtiminen. Kanttorin virkaan valinnan suorittaa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. (Kirkon tiedotuskeskus a.)

3 Opinnäytetyön prosessi

3.1 Kohti opinnäytetyötä

Kiinnostukseni musiikkileikkikoulutoimintaa kohtaan lähti liikkeelle, kun lukioikäisenä kuljetin ujoa pikkusiskoani Jyväskylän konservatorion musiikkileikkikouluun. Hän ei suostunut olemaan siellä yksin, joten istuin tunneilla mukana. Samalla sain seurata tuntien kulua. Haaveenani ollut kanttorin ammatti muuttuikin haaveeksi musiikkileikkikoulunopettajan työstä. Musiikkileikkikoulunopettajien koulutus ei ollut kuitenkaan vielä silloin alkanut, mutta olin kuullut huhuja sen aloittamisesta. Pyrin siis jatkamaan musiikkiopintojani Oulun konservatorioon kanttorilinjalle. Sieltä valmistuttuani työskentelin kanttorina parin vuoden ajan. Kyseisessä seurakunnassa kanttori piti musiikkileikkikoulua oman alueensa kirkossa. Siitä sain ajatuksen, että voisin ehkä tulevaisuudessa yhdistää nämä molemmat ammatit.

Lahden ja Helsingin konservatorioissa oli aloitettu uusi musiikkileikkikoulunopettajien koulutus. Pysin opiskelemaan Helsinkiin. Pääsykokeiden aikana huomasin ilmoitustaululla ilmoituksen avoimesta kanttorin ja musiikkileikkikoulunopettajan virasta. Hain kyseistä työpaikkaa. Tulin valituksi siihen tehtävään. Pääsin siis opiskelemaan uutta ammattia ja kokeilemaan siipiäni musiikkileikkikoulunopettajana. Samalla pystyin harjoittamaan kanttorin ammattiani.

Seurakunnassani oli pidetty musiikkileikkikouluryhmiä viiden vuoden ajan 3-6-vuotiaille lapsille. Toiminta oli siinä vaiheessa jollain lailla vakiintunutta. Näistä lähtökohdista aloitin musiikkileikkikoulutoiminnan luotsaamisen eteenpäin. Opiskelijoina pääsimme seuraamaan kouluttajamme, musiikkileikkikouluopettaja Maija Simojoen vauvamuskariryhmiä Espoon musiikkiopistossa. Innostuin toiminnasta niin, että aloitin kuuden opetuskerran vauvamuskarikurssit seurakunnan musiikkileikkikoulussa. Kursseille osallistuneet äidit pyysivät yksi vuotta täyttäneille lapsilleen jatkokurssia seuraavana syksynä. Tämä toteutui myös kuusiviikkoisena kurssina. Samaiset äidit toivoivat jatkoa taas seuraavana syksynä kaksivuotiaille lapsilleen. Tämä johtikin siihen, että aloitimme perhemuskariryhmät, joiden toimintakausi oli syksystä kevääseen. Näin musiikkileikkikoulutoiminta alkoi laajentua ihan itsestään.

Koska toimintamuotona musiikkileikkikoulu oli uutta seurakunnan toimintaa, oli siinä jatkuvasti erilaisia haasteita mukana. Yhteisiä toimintakulttuureja yritettiin luoda. Joskus ne toimivat, joskus eivät. Musiikkileikkikoululaiset esiintyivät jumalanpalveluksissa kerran lukukaudessa. Opettajat järjestivät myös lasten kauneimmat joululaulut ja lasten hengelliset laulut -tilaisuuksia. Tästäkään huolimatta musiikkileikkikoulu ei ollut seurakunnan muiden työntekijöiden mielestä seurakunnan omaa toimintaa. Minulle välittyi viesti heiltä, että se ei ole kirkon perustyöhön kuuluva työmuoto. Musiikkileikkikoulutoiminta oli toimintasuunnitelmissa seurakunnan musiikkityön alaista toimintaa yhdessä seurakunnan kuorojen kanssa. Sitä ylläpiti oma musiikkileikkikoulun vanhemmista valittu kannatusyhdistys. Musiikkileikkikoulussa opettivat seurakunnan virassa olevat kanttorit. Seurakunta ei pitänyt siitä ajatuksesta, että kirkon piirissä toimisi tällainen suurehko noin 300 oppilaan musiikkileikkikoulu. Kannatusyhdistyksen hallitukselle ehdotettiin irtautumista seurakunnan toiminnasta omaksi kannatusyhdistykseksi, ja näin myös tapahtui. Musiikkileikkikoulun toiminta jatkui vielä pitkään tämän jälkeenkin seurakunnan tiloissa. Musiikkileikkikoulun hallitus anoi taiteen perusopetusosoikeutta. Se myönnettiin vuonna 1999.

Samaan aikaan, kun musiikkileikkikoulutoiminta laajeni sekä irtautui seurakunnasta, minä myös irtisanouduin kanttorinvirasta. Olin saanut aitiopaikalta seurata musiikkileikkikoulutoimintaa ja sen yhteistyötä seurakunnan kanssa. Itse koin huomattavasti helpommaksi työskennellä itsenäisessä pelkästään kannatusyhdistyksen ylläpitämässä musiikkileikkikoulussa. Seurakunnan työntekijänä olin työmuodosta vastuussa koko seurakuntaan, mutta nyt vain kannatusyhdistyksen hallitukselle. Työskentelin tässä musiikkileikkikoulussa 18 vuotta, joista melkein koko ajan olin koulun toiminnanjohtajana.

Kului vuosia eteenpäin ja musiikkileikkikoulutoiminta alkoi levitä yleisesti seurakuntiin. Itsekin ajattelin, että se olisi hyvä toimintamuoto seurakunnan lapsi- ja musiikkityöhön. Ehkä aika ei ollut itse opettajana toimiessani vielä kypsä musiikkileikkikoulutoiminnalle. Sen tunnettavuus ja yleistyminen ovat vuosien varrella muuttaneet seurakuntien suhtautumista musiikkileikkikoulutyöhön. Myös oma kasvuni opettajana on antanut uusia näkökulmia omaan työskentelyyni ja asioihin suhtautumiseen.

Minulle tarjottiin vuonna 2006 mahdollisuutta aloittaa musiikkileikkikoulutoiminta toisessa seurakunnassa. Alueen seurakunnan työntekijöistä osa kävi seuraamassa tuntejani. He pitivät myös omia hengellisiä hartaushetkiä muskaritunneillani. Vähitellen sain heidät vakuutettua siitä, että osaan myös itse kanttorin virkaan koulutettuna antaa kristillistä kasvatusa. Seurakunnan työntekijät olivat iloisia siitä, että toimintani oli tavoittanut useita alueen lapsiperheitä. He eivät omassa toiminnassaan olleet saavuttaneet samanlaista suosiota. Muskarit olivat suunnattu alle 3-vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Perheet olivat iloisia uudesta seurakunnan toimintamuodosta ja ryhmät täyttyivät nopeasti. Musiikkileikkikoulutuntieni sisältö oli selkeästi hengellinen ja kirkkovuoteen sidoksissa, jotta se erottui musiikkiopiston järjestämistä musiikkileikkikouluista.

Ilmenneen kiinnostuksen vuoksi minua pyydettiin opettamaan myös muissa saman seurakunnan kirkoissa. Nyt olen työskennellyt kyseisessä seurakunnassa lähes 9 vuotta. Olen kokenut samoja ilmiöitä ja kysymyksiä jokaisessa työpisteessäni. Nykyisessä seurakunnassani kirkkomuskaritoiminta on musiikkityön alaista toimintaa. Lähiesimiehenäni on kyseisen kirkon kanttori. Yhteistyö minun ja seurakunnan muiden työntekijöiden kanssa on riippunut paljolti kanttorin aktiivisuudesta. Siihen vaikuttaa myös se millaiseksi muodostuu minun ja kanttorin välinen yhteistyö. Näiden vuosien aikana olen tuonut esille monenlaisia yhteistyömahdollisuuksia ja osa niistä on toteutunut. Olemme saaneet papin ja joskus myös kanttorin joulun- ja kevätjuhliin. Kirkkomuskariperheeni esiintyvät vauva-

kirkoissa tai perhemessuissa. Joillakin kirkoilla kirkkomuskarin aikana toimii perhekahvila, jossa ovat pappi ja lastenohjaaja toiminnassa mukana. Kaksi kirkkomuskarimessuaikin olemme järjestäneet suurella menestyksellä.

Tämä kaikki edellä kuvaamani toiminta on vaatinut minulta valtavia ponnisteluja. Olen käynyt lukemattomia neuvotteluja ja keskusteluja seurakunnan työntekijöiden kanssa. Joskus ehdottamastani asiasta on innostunut pappi, joka on saanut kanttorinkin innostumaan tai suostumaan yhteistyöhön. Joskus innostujana on ollut lapsityöntekijä. Olen työskennellyt myös muissa seurakunnissa. Niissä minulla on ollut selkeämmät ja vastaanottavaisemmat yhteistyökuviot. Ajatus siitä, että me kaikki kirkossa puhaltaisimme yhteen hiileen, ja tekisimme yhdessä töitä, tuntuu olevan joskus hyvin kaukana. Siihen vaikuttaa myös se, että työskentelen tuntityöntekijänä. Minulla ei ole velvoitetta osallistua työntekijöille järjestettäviin yhteisiin kokouksiin eli työkokouksiin. Tämä aiheuttaa sen, että koen olevani yksinäinen ja irrallinen työntekijä.

Työnantajina minulla on ollut useita kirkkoherroja ja kanttoreita. Heidän kanssaan tehtävä yhteistyö on vaihdellut eri seurakunnissa. Tähän on vaikuttanut varmasti seurakunnan sijainti, koko ja yhteistyössä olevan henkilökunnan määrä. Omassa työssäni olen lähtenyt siitä, että olen koulutettu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanttori. Tämä näkökulma ei ole ollut itsestään selvä näille työnantajilleni. Olen keskustellut heidän kanssaan paljon siitä, mikä on musiikkileikkikoulun tarkoitus ja merkitys Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle sekä kyseiselle seurakunnalle. Olen tehnyt yhteistyötä muiden seurakunnissa työskentelevien musiikkileikkikoulunopettajien kanssa. He ovat tuoneet esille samankaltaisia ajatuksia työnantajien käsityksistä ja odotuksista musiikkileikkikoulutoiminnasta. Keskustelut eri seurakuntien muiden työalojen edustajien sekä kirkkohallituksen musiikkitoimikunnan edustajien kanssa ovat olleet myös hyvin antoisia

Täydensin opintojani Metropolia Ammattikorkeakoulussa varhaisiän musiikinopettajaksi, musiikkipedagogi AMK vuonna 2013. Kun tein opintoihini liittyvää opinnäytetyötäni, haastattelin seurakunnissa työskenteleviä varhaisiän musiikinopettajia selvittääkseni heidän kristillisen kasvatuksen koulutustarvetta (Kyllönen 2013). Heidän vastauksistaan ilmeni, että heillä oli hyvin erilaisia käsityksiä seurakunnasta työnantajana. Tämä sai minut pohtimaan yleisemmin sitä, millaisia käsityksiä seurakunnan muilla työntekijöillä on kirkkomuskaritoiminnasta.

Valmistuttuani keväällä 2013 Metropolia Ammattikorkeakoulusta aloin miettiä aihetta tähän ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhöni. Kyselin kollegoiltani, että mikä hän aihe voisi olla tarpeellinen ja riittävän konkreettinen tukemaan Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa toimivia kirkkomuskareita. Työskentelin samaan aikaan monissa seurakunnissa erilaisissa kanttorin tehtävissä. Tapasin työssäni paljon seurakuntapappeja, joiden kanssa keskustelin varhaisiän musiikinopettajan työstäni. He olivat usein hyvin tietämättömiä tästä työmuodosta ja sen yhteydestä omaan seurakuntaansa. Näiden pohdintojen tuloksena päädyin tutkimaan tarkemmin Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa toimivien musiikkileikkikoulunopettajien työnkuvaa työnantajien ja seurakunnan päättäjien näkökulmasta. Oma vuosien aikana kertynyt kokemukseni antoi minulle joitakin näkökulmia, mutta nyt halusin opinnäytetyöni myötä perehtyä näihin käsitteisiin enemmän. Toivon, että työni avaa uusia näkökulmia minulle omaan opetukseeni sekä kaikille niille, jotka tulevaisuudessa opettavat kirkkomuskareissa.

Tämän päivän työelämässä yhteistyö työntekijän ja työyhteisön välillä on erittäin tärkeä asia sekä musiikkileikkikouluryhmän että musiikkileikkikoulunopettajan kehittymisen ja vuorovaikutuksen kannalta. Yhteistyö antaa kaikille osapuolille mahdollisuuden ymmärtää toisen työtä ja sen roolia yhteisössä. Kun tämä asia ontuu, on yhteistyössä aina jonkinasteisia ongelmia.

3.2 Tutkimuksen tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kanttorien ja kirkkoherrojen käsityksiä ja odotuksia Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa toimivista kirkkomuskareista. Sen tehtävänä on herättää seurakunnat pohtimaan, mitä työnantajat tietävät tarjoamastaan palvelusta. Työn tarkoituksena on tuoda esille nämä käsitykset ja odotukset, jotta ne voisivat tavoittaa sekä nykyiset että tulevat seurakunnissa työskentelevät kirkkomuskarionopettajat. Näiden käsitysten ja odotusten tiedostaminen auttaa heitä kehittämään kirkkomuskaritoimintaansa.

Opinnäytetyön tehtävänä on kirkastaa Suomen evankelis-luterilaisten seurakuntien käsitystä kirkkomuskaritoiminnasta, ja mitä sillä halutaan tarjota toimintaan osallistuville perheille. Tarkoituksena on, että opinnäytetyön tulokset voivat antaa tietoa opetusmateriaalin käytöstä ja tarpeesta sen tekijöille. Samoin tarkoituksena on tuoda tämän hetken näkökulmia niille, jotka kouluttavat kirkkomuskareissa työskenteleviä opettajia. Koko kirkon laajuisesti ajateltuna on hyvä saada tietoa kirkkomuskaritoiminnan käsityksistä ja

odotuksista niille, jotka valmistelevat laajemmassa mittakaavassa kelpoisuuksia mahdollisiin kirkkomuskariopettajien virkoihin. Opinnäytetyöni motiivina on myös, että se palvelisi ja hyödyttäisi minua kehittämään työskentelyäni seurakuntien varhaisiän musiikinopettajana.

3.3 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millainen on kirkkomuskarin rooli Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa kirkkoherrojen ja johtavien kanttoreiden näkökulmasta.

Tutkimuksella pyritään selvittämään:

- 1. Millainen käsitys kirkkoherralla ja kanttorilla on siitä, mitä kirkkomuskaritoiminta ja varhaisiän musiikinopettajan työnkuva pitävät sisällään kyseisessä seurakunnassa?**
- 2. Minkälaisia ajatuksia kirkkoherralla ja kanttorilla on yhteistyöstä kyseisen seurakunnan ja kirkkomuskaritoiminnan kanssa?**
- 3. Millaisia toiveita kirkkoherralla ja kanttorilla liittyy kyseisen seurakunnan kirkkomuskarin rooliin ja varhaisiän musiikinopettajan työnkuvaan?**

Tutkimuskysymyksiin haen vastauksia haastattelemalla Suomen evankelis-luterilaisten seurakuntien kirkkoherroja ja johtavia kanttoreita.

3.4 Haastattelututkimus

Tutkimusmenetelmää valitessani mietin sitä kuinka saisin parhaiten selville kirkkoherrojen ja kanttoreiden käsityksiä sekä odotuksia kirkkomuskaritoiminnasta. Käsitykset ja odotukset ovat erilaisia ilmiöitä kuten Tuomi ja Sarajärvi kirjassaan *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (2009, 75) toteavat. Ilmiöiden tutkiminen tapahtuu usein kohdentamalla tutkimus yhteen tapaukseen. Tässä työssä tapauksena on kirkkomuskaritoiminta Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Ilmiöinä ovat työnantajien käsitykset ja

odotukset kyseisestä toiminnasta. Laadullisessa tapaustutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä on usein haastattelu, kysely tai havainnointi. Päädyin keräämään aineistoni haastattelemalla niitä henkilöitä, jotka vastaavat kyseisestä toiminnasta seurakunnissa. Haastattelun vuorovaikutteisuus antaa mahdollisuuden laajempaan ja syvempään kuvaan tutkittavista ilmiöistä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.)

Minulla oli aikaisemmista opinnoista johtuen kokemusta sähköpostitse tehtävästä strukturoidusta haastattelusta (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 11) jossa kaikille haastateltaville oli esitetty selkeät ja lyhyttä vastausta vaativat kysymykset. Ne toimivat kyseisessä opinnäytetyössäni (Kyllönen 2013) hyvin osana sen tutkimuksen aineistoa täydentävinä materiaaleina. Huomasin käydessäni läpi vastauksia, että sähköpostitse tehtävään kyselyyn ihmiset saattavat vastata nopeasti ja harkitsemattomasti. Siksi mietin haastattelujen toteuttamista avoimina syvähaastatteluina, mutta päädyin selkeämpään puolistrukturoituun teemahaastatteluun sen järkevämmän ja keskusteleavan luonteen vuoksi (ks. Kananen 2013, 93). Kananen (2013, 94) mukaan teemahaastattelu antaa mahdollisuuden tutkia lähemmin tutkimusongelmaan liittyviä asioita niin, että ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä voi kasvaa. Hänen mukaansa teemahaastattelu pysyy myös paremmin ohjattavissa, vaikka kysymykset voivatkin tulla eri järjestyksessä kuin on alun perin suunnitellut. Kananen mukaan teemahaastattelussa kysymykset eivät ole varsinaisia kysymyksiä vaan aihealueita, jotka antavat kehukset ja ohjauksen keskustelulle. Niihin ei myöskään voi yleensä vastata lyhyesti. (Kananen 2013, 94.)

Haastattelujen toteuttamisessa päädyin myös siihen, että haluan kohdata haastateltavat kasvokkain. Silloin yleensä keskustelua syntyy helpommin. Samalla voi nähdä heidän ilmeensä ja eleensä. Kananen (2013, 93) mukaan kasvokontakti on myös ainoa oikea muoto tehdä teemahaastatteluja. Näköyhteys antaa keskustelulle mahdollisuuden liikkua eri painotusalueille. Sen avulla voi saada esille uusia asioita kyseisestä tutkimuskohteesta. Opinnäytetyössäni päädyin hakemaan tutkimuskysymyksiini vastauksia haastattelemalla kahta kirkkoherraa ja kahta kanttoria. Tapaustutkimuksessa tällainen määrä on yleensä riittävä. Haastattelut auttavat löytämään ja syventämään näitä käsityksiä, jotka liittyvät kirkkomuskarin rooliin ja odotuksiin. (Kananen 2013, 93.)

Pyytäessäni sähköpostitse haastateltavia osallistumaan haastatteluun kerroin heille, että heidän ei tarvitse valmistautua siihen erikseen. Ne tiedot, jotka heillä olivat sillä hetkellä, olivat riittävät. Kysyin myös sähköpostiviestissä, voinko äänittää haastattelun

myöhempää tarkastelua varten. Kaikki haastateltavat suhtautuivat äänittämiseen positiivisesti. Samalla sähköpostilla kysyin luvan, voinko käyttää nimettöminä heidän haastatteluja tässä opinnäytetyössäni hyvän etiikan mukaisesti. He antoivat siihen suostumuksensa. Pyrin suojelemaan haastateltavien henkilöllisyyttä kirjoittaessani opinnäytetyötäni niin, että heitä ei pysty tunnistamaan yksittäisten vastausten perusteella. Olen esimerkiksi muuttanut yksityiskohtia, jotka eivät ole oleellisia asian kannalta, mutta suojelevat anonymiteettiä. Haastattelut suoritettiin tapaamalla haastateltavat henkilökohtaisesti heidän työpaikoillaan.

Haastattelua varten olin laatinut teemahaastattelun mukaan neljä kysymystä, jotka esitin vasta haastattelutilanteessa. Kaikille haastateltaville en esittänyt kysymyksiä välttämättä samassa järjestyksessä, mutta huolehdin siitä, että sain niihin vastaukset. Avoimen haastattelun mukaisesti haastattelutilanteessa kysymysten tarkoitus oli luoda keskustelunomainen hetki aiheesta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Haastattelutilanteessa ketään ei tuntunut äänittäminen häiritsevän, eikä äänityslaitteeseen kiinnitetty koko aikana mitään huomiota. Tutkimushaastattelun avainkysymys on luottamus ja siksi kerroin myös haastateltavilleni, että käsittelen heidän vastauksiaan luottamuksellisesti. Toivoin tämän edesauttavan sitä, että saisin tutkimukseni kannalta tärkeää tietoa heiltä.

3.4.1 Haastattelujen toteutus

Syksyllä 2014 opinnäytetyöni tutkimuksen kohteeksi valikoitui kirkkomuskarin rooli ja odotukset Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa työnantajien näkökulmasta. Seuraavaksi mietin, ketkä olisivat seurakunnissa ne henkilöt, jotka kuuluivat tämän kirkkomuskari-ilmiön piiriin. Kanasen (2013, 94) mielestä voi olla joskus vaikea valita ne henkilöt, joita kyseinen ilmiö koskettaa. Olisi ollut mielenkiintoista selvittää myös Suomen evankelis-luterilaisten seurakuntien päättäjien eli kirkko- tai seurakuntaneuvoston jäsenten näkemyksiä ja käsityksiä kirkkomuskaritoiminnasta. He ovat niitä, jotka viime kädessä päättävät siitä mihin seurakunnissa käytetään rahaa. Heidän tutkimukseen mukaan ottaminen olisi kuitenkin laajentanut tutkimusaineistoni liian suureksi. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai ymmärtämään tiettyä toimintaa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 86-87). Heidän mukaan on järkevä valita haastateltaviksi sellaiset henkilöt, jotka oletettavasti tietävät tutkittavasta asiasta mahdollisimman paljon. Siksi tutkimuksen hyödyn kannalta seurakunnan päättäjien käsitykset eivät tällä hetkellä ehkä antaisi tähän työhön tarvittavaa olennaista tietoa.

On hyvä selvittää ensin kirkkomuskariopettajien lähimpien työtovereiden käsityksiä ja odotuksia, koska niitä ei ole aikaisemmissa tutkimuksissa selvitetty. Sen jälkeen voi siirtyä laajempaan tutkimukseen. Tämän vuoksi rajasin tutkimukseni koskemaan vain työnantaja. Näin siitä sai syvemmän ja tarkoituksenmukaisemman tutkimuksen. Työnantajat tarkoittavat opinnäytetyössäni seurakunnan kirkkoherroja ja johtavia kanttoreita. Tutkimuksessa keskityin kirkkoherrojen ja kanttoreiden käsityksiin ja odotuksiin kirkkomuskaritoiminnasta. Kirkkoherra on kaikkien työntekijöiden esimies. Johtava kanttori vastaa koko kirkon musiikkityöstä ja voi olla lähiesimies. Kirkkoherra ja kanttori toteuttavat Suomen evankelis-luterilaisissa kirkoissa erilaista toimintaa ja ovat näin lähempänä myös kirkkomuskaritoimintaa eli tutkittavaa tapausta. Heidän käsitykset ja odotukset siitä toiminnasta ovat ehkä enemmän tarkoituksenmukaisempia tähän opinnäytetyöhön kuin kirkkoneuvoston jäsenten.

Etsin internetin kautta tietoja Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa järjestettävistä musiikkileikkikouluista hakusanoilla seurakunta ja muskari sekä kirkkomuskari ja seurakunta. Löysin yhteensä 81 sivustoa, joissa oli yhteystiedot joko yksittäiseen seurakuntaan tai seurakuntayhtymän kautta useaan eri seurakuntaan. Vierailin jokaisen internet-linkin kautta kyseisen seurakunnan sivulla. Mietin samalla kuinka rajaisin haastateltavat seurakunnat. Tutkimusretkeni edetessä päädyin valitsemaan sellaiset seurakunnat, joissa työskentelee varhaisiän musiikinopettaja, musiikkipedagogi AMK. Käytin tätä samaa rajausta myös edellisessä opinnäytetyössäni (Kyllönen 2013). Ajattelin, että se on looginen jatkumo edelliselle työlleni. Tähän vaikutti myös se, että näiden opettajien koulutus on selkeästi tiedossa ja verrattavissa.

Olin jo aikaisemmin rajannut tutkimukseni koskemaan niitä Suomen evankelis-luterilaisia seurakuntia, joissa työskentelee varhaisiän musiikinopettaja, musiikkipedagogi AMK. Tämä päätös vaikutti ratkaisevasti haastateltaviksi sopivien seurakuntien etsimiseen. Internet-linkkien kautta löytyneistä kirkkomuskaria järjestävistä seurakunnista ei kovin montaa jäänyt jäljelle tällä rajauksella. Tarkastelin näitä seurakuntia vielä siltä kannalta, tunnenko kyseisen seurakunnan kirkkoherran tai kanttorin. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta haastateltavan tunteminen voi antaa puolueellisia vastauksia kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009, 136) kirjassaan toteavat. Eettisesti on myös arveluttavaa haastella tuttua henkilöä (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 17). Silloin voi tulla esille sellaisia asioita, joita ei vieraammalle kertoisi. Jäljelle jääneistä seurakunnista valitsin seurakunnan koon ja sijainnin mukaan neljä sopivinta seurakuntaa. Sijainnissa huomioin tasavertaisesti koko

Suomen, jotta voin saada laajemman kuvan kirkkomuskaritoiminnan käsityksistä ja odo-
tuksista. Haastateltavien määrä ei ollut kovin suuri, mutta tällä aineistolla pyrin pääse-
mään syvemmälle tapauksen eri ulottuvuuksiin (Laine, Bamberg & Jokinen 2008). Haas-
tateltavat asiantuntijat edustivat eri-ikäisiä naisia ja miehiä.

Laadin lyhyen esittelyn opiskelustani sekä siihen liittyvästä opinnäytetyöstäni haastatte-
lukutsuja varten (Liite 1). Kerroin viestissäni tarvitsevani muutamia kirkkoherroja ja joh-
tavia kanttoreita haastateltaviksi tätä opinnäytetyötäni varten. Mainitsin heille myös
haastateltavien valinnan kriteereistä. Toivoin, että heillä olisi mahdollisuus osallistua
haastatteluun. Lähetin sähköpostitse pyynnön haastatteluun osallistumisesta yhtä aikaa
kolmeen eri seurakuntaan. Yksi vastasi jo samana päivänä ja kutsun häntä nyt tässä
opinnäytetyössäni henkilö A:ksi. A epäili, että ei olisi sopiva henkilö kyseiseen tutkimuk-
seen. Lisäselvitysten jälkeen hän ymmärsi, että voi osallistua haastatteluun. Seuraa-
vana päivänä saimme jo sovittua haastatteluajan samalle viikolle. Toinen haastateltava,
jota kutsun tässä opinnäytetyössäni henkilö B:ksi. Hän vastasi seuraavana päivänä.
Hänkin hieman epäröi osallistumisestaan, mutta sain kuitenkin B:n myös vakuutetuksi so-
pivuudestaan. Haastattelu sovittiin samalle viikolle. Kolmas seurakunta ei reagoinut mi-
tenkään sähköpostiin, tekstiviesteihin eikä vastannut soittoihin.

Neljännän seurakunnan kohdalla lähetin ensin tekstiviestin kirkkomuskaritoiminnan yhe-
teyshenkilölle tarkistaakseni kirkkomuskariopettajien koulutuksen. Tätä opettajien kou-
lutustietoa ei ollut suoraan saatavilla kyseisen seurakunnan kirkkomuskarista kertovilla
internet-sivuilla. Yhteyshenkilö ei myöskään vastannut viestiin moneen päivään. Yritin
soittaa hänelle useana päivänä ja lähetin tekstiviestinkin uudelleen. Vihdoin yhteyshen-
kilö vastasi puhelimeen. Hän kertoi, että heidän opettajista ainakin toinen oli koulutuk-
seltaan varhaisiän musiikinopettajia. Lähetin siis neljännen haastattelupyynnön seura-
kuntaan sekä sähköpostitse että tekstiviestillä. Kutsun neljättä haastateltavaa henkilö
D:ksi. Henkilö D reagoi tekstiviestiin heti. Sain vielä samana iltana sovittua haastattelu-
ajan hänen kanssaan seuraavalle viikolle.

Kolmatta haastateltavaa yritin tavoittaa uudelleen ensin soittamalla sekä lähettämällä
tekstiviestin ja sähköpostin. Näistä mikään ei ensin tuottanut toivottavaa tulosta. Ajatte-
lin vielä viimeisen kerran kokeilla soittaa hänelle. Hän yllättäen vastasikin. Hän kertoi,
että ei ole omasta mielestään sopiva henkilö tähän tutkimukseen. Heillä kirkkomuskaritoi-
minta on kokonaan varhaiskasvatuksen alaista toimintaa. Hänellä ei omasta mieles-
tään ollut riittävästi tietoa kirkkomuskaritoiminnasta tutkimuksen kannalta. Yritin kertoa

hänelle, että tämä onkin se kiinnostava kysymys tässä tutkimuksessa. Hän oli kuitenkin jäämässä pitkälle virkavapaalle eikä siksi ollut halukas osallistumaan tutkimukseen. Tässä vaiheessa päätin, että teen rauhassa kolmannen haastattelun. Sen jälkeen harkitsen, onko siihen mennessä saatu aineisto riittävän laaja antamaan vastauksia aiemmin esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

Haastateltavat saivat itse valita paikan, jossa heitä haastatellaan. Näin haastattelupaikoiksi valikoitui kunkin haastateltavan oma työpaikka. Haastattelu tapahtui heidän omilla työhuoneissa. Ehkä haastattelu oli myös helpointa toteuttaa heidän omalla työpaikallaan, jossa he kokivat saavansa tilasta tietynlaista turvaa. En usko kuitenkaan tämän valitun haastattelupaikan vaikuttaneen haastateltavien vastauksien sisältöön. Koin myös itse, että on helpompaa lähestyä heitä tällaisessa neutraalissa, häiriöttömässä tilassa. Haastattelutilanteessa istuimme luontevasti vastakkain pöydän molemmin puolin, jolloin pystyin luomaan katsekontaktin haastateltavaan.

Haastattelun alkaessa kiitin haastateltaviani siitä, että he olivat ottaneet vastaan haastattelukutsuni. Kerroin heille myös ennen varsinaisen haastattelun alkua tarkemmin opinäytetyöstäni sekä miksi halusin tulla juuri heitä haastattelemaan. Kävimme läpi myös luottamuksellisuutta ja raportointia koskevat seikat. Valmistellessani äänityslaitetta kuntoon huomasin itselläni olevan hieman perhosiätsassa. Vähän jännittyneiltä vaikuttivat haastateltavatkkin. Alun kankeuden jälkeen haastattelut sujuivat mukavasti ja jouhevasti kaikkien kanssa. Haastattelutilanteessa tuli tunne, että olemme yhdessä tärkeän asian äärellä. Koin myös, että olemme matkalla kohti jotain sellaista, josta emme voi vielä tarkemmin tietää. Keskustelimme haastatteluun etukäteen varatun tunnin ajan. Äänitettyä aineistoa siitä kertyi noin 40-50 minuutin verran yhtä haastattelua kohden. Esitin haastateltavilleni tutkimuskysymyksiksi asettamani kysymykset. He saivat vastata niihin vapaasti. Osa kysymyksistä tuntui joistakin haastateltavista vaativilta, siksi jouduinkin tarkentamaan niitä haastattelun edetessä. Koska olin valinnut haastattelun tallentamismuodoksi äänittämisen, en tehnyt haastattelun aikana muistiinpanoja. Keskityin kuuntelemaan vastauksia. Tarkastelin haastattelun aikana haastattelua varten laatimiani kysymyksiä tabletilla, jotta pysyisin haastateltavassa asiassa. Seurasin myös sitä, että kaikki ennakkoon suunnitellut asiat tulisivat kysytyiksi.

Haastatteluista tuli erittäin mielenkiintoisia keskusteluja kaikkien haastateltavien kanssa. Tämä johtui varmaan osittain siitä, että jouduin avaamaan haastattelukysymyksiäni useaan otteeseen. Mietin haastattelun edetessä, että olenko jotenkin huonosti tai itsestään

selvästi laatinut haastattelukysymykseni. Toisaalta ajattelin, että tähän vahvasti sitä ennakkokäsitystä, että kirkkomuskaritoiminnasta tiedetään kohtuullisen vähän. Pohdin myös, että ehkä tämä on samalla myös erinomainen tilaisuus jakaa tietoa aiheesta. Se ei tietenkään ollut alun perin haastattelujen tarkoitus. Teemahaastattelussa Tuomen ja Sarajärven (2009, 76) mukaan voi olla myös piirteitä syvähaastattelusta, jolloin haastattelija voi kertoa omia kokemuksia aiheesta keskustelun sujumuuden vuoksi. Onneksi huomasin oppivani jokaisesta haastattelusta jotain uutta seuraavaan haastatteluun. Varsinkin kun olin jo litteroinut ensimmäisiä haastatteluja, niin kolmas sujui jo huomattavasti selkeämmin. Kaiken kaikkiaan minulle jäi haastatteluista sellainen tunne, että ne olivat positiivisia ja onnistuneita kokemuksia. Tuntui, että oikein ”lennän” edellisestä haastattelusta seuraavaan haastatteluun. Nämä haastattelut antoivat uuden vaihteen tälle opinäytetyölleni. Ne vahvistivat tunnetta siitä, että tutkimusotteeni on oikean suuntainen.

Haastateltavilla tuntui olevan paljon sanottavaa sekä kirkkomuskaritoiminnasta että erityisesti koko kirkon musiikkitoimintaan liittyvistä asioista. Tällaisessa tunnin mittaisessa haastattelussa ei valitettavasti ehdi käsitellä kovinkaan montaa aihetta perin pohjin. Keskustelu haastateltavien kanssa olisi voinut jatkua hyvinkin pitkään. Tuntui siltä, että vasta päästiin vauhtiin, kun jo aika loppui. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon musiikkitoiminta on monessa seurakunnassa säästöjen vuoksi erilaisten tarkastelujen kohteena. Siitä kehkeytyisi runsaasti aineistoa toista opinäytetyötä varten.

3.4.2 Haastattelujen analysointi

Aluksi olin ajatellut litteroivani haastatteluaineiston vain osittain, mutta mielenkiintoni heräsi kysymyksieni ulkopuoliseen keskusteluosioon. Päätin siis litteroida koko aineiston. Käytin sanatarkkaa litterointitasoa (ks. Kananen 2013, 99), mutta en kirjoittanut ylös äänenpainoja, taukoja ja kaikkia väliäänähdyksiä. Haastattelut siirsin tietokoneelleni. Puhheen nopeutta hidastin 50 %, jolloin sitä oli helpompi työstää. Yhtä haastattelua litteroin noin kymmenestä kahteentoista tuntia. Haastatteluista kertyi aineistoa yhteensä 31 sivua. Työ oli välillä erittäin hidasta ja puuduttavaa. Purkaessani haastattelua huomasin puhuvani aivan liikaa. Puhuin usein vielä haastateltavani päälle. Jos olisin harjoitellut koehaastattelulla, niin olisin varmaan ehkä saanut paremmin jäsennellyn tuloksen.

Litteroidessa huomasin, että oli ollut yllättävän vaikeaa pysyä koko haastattelun ajan tiiviisti aiheessa. Tämä johtui siitä, että haastateltava puhui mielenkiintoisista aiheista si-

vuavista asioista. Minä yritin keskittyä siihen, että muistan mistä on jo keskusteltu. Samalla pidin mielessä, että kysyin kaikki ennakkoon suunnitellut kysymykset. Haastateltuja olisin varmaan voinut tehdä enemmänkin. Laadullisen tutkimuksen kriteereihin ei kuulu tilastollinen yleistys kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009, 85) toteavat. Heidän mukaan haastateltavien määrä kertautuu moninkertaisena työmääränä aineistoa käsiteltäessä eikä ehkä tuo mitään uutta tutkimustulosta. Huomasin itsekkin jo tästä määrästä, että haastatteluissa alkoi toistua samankaltaisia asioita.

Litteroinnin jälkeen tutustuin *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*-kirjan kuvaileman aineistolähtöisen sisällönanalyysi- taulukon mukaisesti saamaani aineistoon (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109). Luin haastattelut läpi ja perehdyin kuhunkin aineistoon miettien samalla tutkimuskysymyksiäni. Aineisto tuntui hyvin tutulta, mutta sitä oli jotenkin vaikea lukea. Puhuttu teksti vaikutti kirjoitettuna hieman sekavalta. Tehdessäni litterointia olisin voinut kiinnittää enemmän huomiota sen luettavuuteen. Toki olin parantanut kirjoittamistyyliäni haastattelujen edetessä. Viimeisen haastattelun lukeminen oli jo huomattavasti sujuvampaa. Siihen vaikutti myös se, että kirjoitin sen eri koneella ja ohjelmalla. Ohjelma teki valmiiksi selkeät rivijaot kysyjälle ja haastattelijalle. Ensimmäinen lukukerta oli jotenkin lamaanuttava, koska tuttu aineisto ei tuntunut kertovan minulle mitään tarkastellesani sitä tutkimuskysymyksien valossa. Ruusuvuori ja Tiittula (2010, 14-15) toteavat kirjassaan *Haastattelun analyysi*, että tutkijalla voi olla aineistoaan kohtaan liian suuria ennako-odotuksia. Tämän vuoksi on hyvä laittaa sivuun omat käsitykset ja odotukset tutkimusaineistosta ennen kuin lukee sen uudelleen. Näin tutkija antaa aineistolle mahdollisuuden kohdata uudet kysymykset. (Ruusuvuori & Tiittula 2010, 14-15.)

Koska aikatauluni oli hyvin tiukka työn valmistumisen suhteen, ei auttanut muuta kuin tarttua uudelleen aineistoon. Päätin nyt etsiä ja alleviivata aineistosta kaikki haastateltajille esittämäni varsinaiset kysymykset sekä lisäkysymykset. Kirjoitin paperille jokaisessa haastattelussa esiintyneet kysymykset haastattelukohtaisesti. Tarkastelin samojen kysymysten esiintyvyyttä näissä haastatteluissa. Huomasin, että olin ollut jokseenkin johdonmukainen ja saanut vastauksia kaikkiin esille nousseisiin kysymyksiin jokaiselta haastateltavaltaani. Kirjoitin kysymyksien sisällöt 12 pelkistetyksi kysymykseksi, jolloin olin pilkkonut aineistoni teemojen mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93).

12 aineistosta nousevaa kysymystä:

1. Mitä muskaritoiminta sisältää?
2. Mitä tiedät muskariopettajan koulutuksesta ja työnkuvasta?

3. Käytetäänkö toiminnasta kirkkomuskarinimitystä
4. Minkälaisia odotuksia teillä on muskatoiminnasta?
5. Minkälaista kristillistä kasvatusta muskarissa on?
6. Tarvitseeko muskariopettaja kristillisen kasvattajan koulutusta
7. Millaista muuta työnkuvaa näet muskariopettajalle seurakunnassa?
8. Minkälaista muuta yhteistyötä on muskariperheiden kanssa?
9. Minkälaista yhteistyötä seurakunnalla ja muskaritoiminnalla?
10. Kenen alaista toimintaa se on?
11. Osallistuuko muskariopettaja seurakunnan työntekijöiden kokouksiin?
12. Onko opettajan työ osa-aikaista?

Pohdin näiden kysymysten suhdetta tutkimuskysymyksiini, jotta löytäisin tutkimukseni varsinaiset teemat eli aiheet (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93). Olikin yllättävän vaikea löytää haastatteluissa esittämiäni, välillä spontaanienkin, kysymysten yhteyttä tutkimukselleni asettamien kysymysten kanssa. Tällaisessa osittaisessa teemahaastattelussa haastateltava saattaa puhua aiheesta hyvin laveasti. Keskustelu voi siirtyä välillä kauaksi varsinaisesta tutkimusaiheesta. Tuomen ja Sarajärven (2009, 92) mukaan tämä johtaa laajaan tutkimusaiheistoon. Heidän mielestä tässä vaiheessa tulee rajata hyvin selkeästi aineistosta pois sellainen materiaali, joka ei liity tutkimuskysymyksiin. Laadullisen tutkimuksen aineistosta löytyy Tuomen ja Sarajärven mukaan aina monia kiinnostavia aiheita, joita ei ole ennalta osannut edes odottaa.

Seuraavaksi otin esille värikynäpaketin. Kirjoitin 12 eri värillä ylös kaikki löytämäni kysymykset otsikkomuotoon. Huomasin, että aineistoa lajitellessani en voinut olla vielä ihan varma siitä mikä tulee olemaan lopullinen kyseisen aiheen otsikko tai alaotsikko. Luin litteroidun aineiston läpi kappale kappaleelta ja etsin otsikoiden alle aineistoa. Väritin jokaisen aiheeseen sopivan lauseen tai kappaleen omalla värillään. Tällainen lukukerta avasi aineistosta aivan uuden näkymän. Huomasinkin, että tutkimuskysymyksiini liittyvät asiat olivat jakautuneet eri kysymysten alle kuin olin ensi lukemalla huomannut. Näin ehkä sokeutuu omalle aineistolle, kun sitä on riittävän kauan työstänyt.

Ruusuvuoren ja Tiittulan (2010, 26) mukaan aineiston koostaminen visuaalisesti auttaa sen analysoimisen hahmottamisessa. Visualisointi toimii myös hyvänä apuvälineenä koosteiden kokoamisessa. Siksi aloin koota väripalapelillä tietokoneella näiden värillisten otsikoiden alle. Kokoamisen jälkeen mietin, että kuinka jatkaisin tästä eteenpäin. Otin esille opinnäytetyölle laatimani otsikon. Kirjoitin sen paperille. Toiselle paperille kirjoitin

opinnäytetyölle asettamani tutkimuskysymykset. Kolmannelle paperille kirjoitin haastatteluja varten tekemäni kysymykset. Sitten kysyin tutkimuskysymykset pääotsikolta. Huomasin, että ne liittyivät edelleen toisiinsa. Seuraavaksi tarkastelin haastattelukysymysten suhdetta tutkimuskysymyksiini ja ne vastasivat ennako-odotuksiani. Tämän jälkeen tarkistin, että olen löytänyt kaikki pääkysymykset haastatteluista löytyneistä kysymyksistä. Palasin takaisin alkuperäisiin haastatteluista poimituihin kysymyksiin ja värikynillä laadittuihin otsikkoihin. Aloitin väritystehtävän, jossa väritin kaikki haastatteluista poimitut kysymykset. Tämän jälkeen kirjoitin otsikot väreillä tutkimuskysymysten alle. Jouduin aika paljon miettimään mikä litteroidusta aineistosta noussut kysymys kuuluu minkäkin tutkimuskysymyksen alle. Päädyin muokkaamaan toista tutkimuskysymystä lisäämällä siihen: ja varhaisiän musiikinopettajan työnkuvaan. Sitten tulin vielä siihen tulokseen, että kolmas kysymys tulee siirtää toiseksi. Näin vastaukset etenisivät kronologisesti.

Palasin takaisin tietokoneeni ääreen. Ryhdyin lukemaan ja kirjoittamaan tekstiä Tuomen ja Sarajärven (2009, 110-111) antamien ohjeistusten mukaisesti pelkistäen tekstiä. Yhden otsikon alle siirtämistäni haastatteluista poimituista teksteistä etsin olennaiset kyseeseen otsikkoon liittyvät asiat. Kirjoitin ne uuden väritetyn otsikon alle omin sanoin. Alussa kirjoitin kokonaisia lauseita, mutta vähitellen vain keskeisen asiasisällön pelkistääkseni tekstiä.

Otin esille litteroidut haastattelutekstit ja tallensin ne uudelle sivulle. Muokkasin niitä poimimalla kysymykset otsikoinnilla esille. Samalla poistin litteroidusta tekstistä omat osuuteni keskusteluista. Nyt otin visualisoinnin avuksi tietokoneen (ks. Kananen 2013, 100-101). Tekstin muokkaamiseen käytin Word-tekstinkäsittelyohjelmaa. Tietokoneen enter-nappia painamalla sain kaikki kysymyksiini liittyvät lauseet omiksi kokonaisuuksiksi. Samalla poistin kaiken ylimääräisen lauseista, jotta pystyin muuntamaan ne taulukoiksi. Tälläkin lukukerralla arvioin aineistojen suhdetta kysymyksiini. Tarkistin myös, että olin edellisellä värityskerralla huomionut kaikki olennaiset asiat. Otin esille väritetyt kysymykset. Mietin niiden suhdetta tutkimuskysymyksiini. Uusi lukukerta näyttikin värikysymykset vastauksineen taas uudessa valossa. Vaihdoin jälleen kerran niiden paikkoja. Sitten järjestelin kirjoittamani vastaukset peräkkäin opinnäytetyöni kappaleeseen neljä. Tarkastelin vastausten loogisuutta ja suhdetta toisiinsa otsikkokysymysten valossa. Samalla loin erilaisia työotsikoita. Jaottelin ne tutkimuskysymyksiä mukaillen.

Tämän jälkeen palasin Word-ohjelmalla tehtyihin tekstitaulukoihin. Luin jokaisen laatikossa olevan lauseen huolellisesti ja mietin mikä oli sen lauseen ydin. Kirjoitin sen vieriselle sarakkeelle redusoituna eli pelkistettynä ilmauksena kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009, 110) opastavat haastatteluaineiston käsittelemisessä. Seuraavaksi siirsinkin kaikkien haastattelujen pelkistetyt ilmaukset rinnakkain omiin sarakkeisiin samaan taulukkoon. Viimeiseen sarakkeeseen kirjoitin ensin otsikon ja sen alle kokosin pelkistetyt ilmaukset kaikista haastatteluista peräkkäin. Tarkastelin pelkistettyjä ilmauksia ja etsin samankaltaisuuksia sekä eroavuuksia. Ryhmittelin eli klusteroin yhden otsikon alle siihen liittyvät asiat aihepiireittäin aina samaan laatikkoon. Samassa laatikossa olevista aiheista muodostin alaluokan eli käsitteen uudelle sarakkeelle. Näitä käsitteitä oli vaikea muodostaa. Asiasta tulee löytää olennainen tieto, jotta voidaan edetä klusteroinnista abstrahointiin eli käsitteellistämiseen. Jatkoisin yhdistelemällä alaluokkia vielä yläluokiksi, jotta voisin muodostaa valitun tiedon avulla käsitteen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.)

4 Tulokset ja johtopäätökset

Koko pitkän matkan opinnäytetyön aloittamisesta asti olen yrittänyt pitää mielessä tutkimukselleni asettamani kysymykset. Aihe oli erittäin mielenkiintoinen. Se oli lähellä itseäni, ja siksi tutkimuskysymyksistä muistuttaminen työn edetessä oli tarpeellista. Aineiston keruuvaihe oli antoisa, koska haastattelut olivat myönteisiä ja innostavia kohtauksia. Ennen opinnäytetyön aloittamista kirjoitin omia kokemuksiani työskentelystä kirkkomuskareissa, jotta voisin lähteä opinnäytetyöni tulosten pohtimisen puolueettomasti. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 135-136) toteavat, että laadullisessa tutkimuksessa nousee esille kysymys tutkijan puolueettomuudesta. Heidän mielestä tutkija ymmärtää tiedonantajan oman kehüksensä läpi. Tämä johtuu siitä, että tutkija on kyseisen tutkimusasetelman luoja ja tulkitsija. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 135-136.)

4.1 Kirkkomuskaritoiminnan luonne

Haastatteluaineistoa työstäessäni sieltä nousi tärkeänä asiana esille, että kirkkomuskarihetki on kokonaisvaltainen kokemus. Siihen sisältyy elämyksellisyys, vuorovaikutellisuus ja hengellisyys. Niihin liittyy vielä sekä musiikillinen kokemus että yhdessä oleminen. Kumpikaan ei sulje toisiaan pois, mutta ilman toista kirkkomuskarit olisivat jollain

tavalla vajaita. Ajatus antaa kirkkomuskaritoiminnan luonteelle erilaisia merkityksiä. Yhdessä oleminen ja musiikillinen kokemus liittyvät seurakunnan perustoimintaan, jota siis kirkkomuskarit toteuttavat omissa ryhmissään. Niissä toteutuu myös seurakunnan ajatus lähimmäisenrakkaudesta. Tutkimuksen valossa voidaan nähdä, että kirkkomuskareilla on oma merkityksensä seurakunnille, työntekijöille, lapsille ja heidän perheilleen. Toinen huomio oli haastatteluaineistoa analysoidessani, että kirkkomuskaritoiminta oli erittäin suosittua näissä seurakunnissa. Tämä kertoo myös toimintamuodon tarpeellisuudesta seurakunnan muiden toimintojen rinnalla.

Haastateltavien mukaan kirkkomuskari oli lapsia ja perheitä osallistavaa toimintaa. He ymmärsivät kuinka suosittua toimintaa se oli, ja että ryhmät täyttyvät nopeasti ilmoittautumisen alkaessa.

”...sen suosion perusteella se näyttää kyllä osuvan aika lailla naulan kantaan.”

Kaksi haastateltavista kertoi, että kirkkomuskarissa lauletaan ja loruillaan.

”...idea on se, että vauvamuskarissa aikuinen laulaa tai mitä loruja he nyt sitä käyttäkään siinä ja lapsi ei niinkään, vaan hän kuuntelee ja alkaa osallistua sitä myöten, kun taidot antaa myöden.”

Kolmas haastateltava totesi, että kirkkomuskarissa tehdään kaikkea perusmuskaritoimintaa mitä yleensäkin muskarissa tehdään. Hänen mukaan siellä soitetaan erilaisia soittimia ja opetellaan äänen hallintaa. Hän myös kertoi muskaritoiminnan tukevan lapsen kielellistä, motorista ja hienomotorista kehitystä sekä ryhmätoiminnan dynamiikkaa. Haastateltava kuvasi sitä ”normimuskariksi”, johon sisältyy joku hengellinen aspekti. Kirkkomuskari oli pääsääntöisesti mukava kokemus ja yleisilmeeltään positiivista toimintaa kuten haastateltava totesi:

”...Ei oo mitään ihanampaa kuin muskari, ihan oikeesti em mä tiiä yhtään lasta, joka ei tykkäisi käydä siellä.”

Haastateltavat tuntuivat arvostavan kirkkomuskaritoimintaa, vaikka he eivät olleet vierailleet kirkkomuskarissa. Jollain positiivisella tavalla heille oli tihkunut niistä tietoa, koska he olivat voineet muodostaa niin hyvän kuvan kyseisestä toiminnasta.

”...joo en ole koskaan ollut läsnä muskarissa, en tiedä, tää on ihan ajatus.”

Näyttää olevan niin, että olennaisinta ei ole vierailu kirkkomuskarissa luodakseen kuvan kirkkomuskaritoiminnan luonteesta. Tämä on mielenkiintoinen ristiriita. Ovatko he tavanneet lapsia ja perheitä esimerkiksi tuntien jälkeen eteisessä, jolloin ovat voineet aistia muskarin jälkeisiä tunnelmia? Vai ovatko kenties kohdanneet kirkkomuskarilaisia joissakin muissa seurakunnan tilaisuuksissa kuten perhemessujen kirkkokahveilla tai perhekerhoissa? Tieto kirkkomuskaritoiminnasta ja sen sisällöstä voi välittyä yhteisissä työntekijäkokouksissa myös muiden työntekijöiden kautta.

Jään pohtimaan sitä, että johtuuko haastatteluaineistosta nouseva positiivinen asenne kirkkomuskaritoimintaa kohtaan luottamuksesta koulutettuun kirkkomuskariopettajaan. Luottamus opettajaan saattaa kertoa myös sekä kirkkomuskaritoiminnan että opettajan työn arvostamisesta. Ajatellaan, että kirkkomuskaritoiminnan suosio ja myönteinen palaute tuovat viestiä kyseisen toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta seurakunnassa. Toisaalta itse olen kokenut, että työnantajapuolen kiinnostus kirkkomuskaria kohtaan on lisännyt omaa motivaatiota työssäni. Tästä kaikesta voi myös päätellä, että kirkkomuskarin sisältö vastaa siihen osallistuvien odotuksia.

4.2 Kirkkomuskaritoiminta perheen arjen tukena

Päällimmäiseksi ajatukseksi tutkimusaineistostani nousi se, että kirkkomuskari on iloista, maanläheistä ja myönteistä toimintaa. Tämä ilmeni kaikkien haastateltavieni kohdalla. Se oli tullut esille myös lukemattomissa kohtaamisissa muiden seurakunnan työntekijöiden kanssa. Toiminnasta keskusteleminen toi ihmiset hyvälle tuulelle ja sai heidät innostumaan.

Kaikki haastateltavat kokivat kirkkomuskarin auttavan lapsen varhaisiän kehitystä sekä vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Heidän mielestä se oli mitä parhaita perhetyötä. He totesivat, että kirkkomuskari antoi vanhemmille eväitä lapsen kanssa olemiseen. Haastateltavien mielestä tällainen vuorovaikutus tuki perheitä heidän kasvatus työssään. Kirkkomuskari opetti heidän mukaansa myös vanhempia laulamaan. Haastateltavat totesivat vanhempien saavan sieltä erilaisia musiikillisia kokemuksia.

”...tämmösen muskaritoiminnan yks tarkoitus on myös tukea vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta ja sen kehittymistä ja syntymistä ja antaa vanhemmalle eväitä siihen lapsen kanssa olemiseen, laulamiseen ja musiikkiin myös tottakai.”

Yksi haastateltavista piti suurella arvolla sitä, että kirkkomuskariopettaja pääsi oppilaidensa kautta tutustumaan alueensa perheisiin. Hän kertoi, että lapsi tuli kirkkomuskaariin useimmiten toisen vanhemman tai koko perheen kanssa. Haastateltavan mielestä kirkkomuskariopettaja sai suoran, helpon kontaktin alueensa lapsiperheisiin. Hän totesi, että yleensä osa vanhemmista tunsivat toisensa jo aikaisemmin, mutta he tutustuivat kirkkomuskarin kautta myös uusiin perheisiin. Haastateltava ajatteli, että tällainen kosketus alueen perheisiin on seurakunnalle ”tuhannen taalan paikka.”

”...ja siinä mielessä nään, että se on niinku tuhannen taalan paikka saada kosketus tohon ympäröivään tohon porukkaan mikä on tuolla nyt seurakunnassa.”

Kirkkomuskari tavoittaa hyvin toiminta-alueensa perheitä. Haastateltavan mielestä kirkkomuskariopettajan koettiin olevan lähempänä perheitä, jolloin hänen kanssaan syntyi keskusteluja monenlaisista asioista liittyen sekä lapseen että seurakuntaan. Hänen mukaansa perheet valitsivat seurakunnan muskarin, koska siinä oli heidän mielestä hyvä opettaja. Haastateltava totesi, että muskarin sijainnilla oli myös iso merkitys perheille.

”...tähän mennessä mitä mä oon kuullu, sen vähän mitä mä oon kuullut, niin toi muskari on valittu sijainnin mukaan... ja siellä on paljon perheitä.”

Haastateltavan mukaan kirkkomuskaritoiminta oli mitä parhainta perhetyötä ja perheiden tukemista. Hän totesi, että siinä toiminnassa tavoitetaan nuoria aikuisia, joita voi muutoin olla vaikea tavoittaa. Haastateltava ajatteli, että kirkkomuskarit ovat äitien ja isienkin epävirallisia vertaistukiryhmiä.

”...kun maristaan siitä, että meillä ei oo nuorille aikuisille mitään, niin varsinkin nää vauvamuskarien kautta siinä syntyy sellaista vois sanoa niin kun sellaista epävirallista vertaistukiyhteistyötä näiden nuorien äitien kanssa, on siellä varmaan joku-nen isäkin käy lapsensa kanssa mukana.”

Erään haastateltavan mielestä kirkkomuskaritoiminta tuki ainakin toisen vanhemman kirkkoon kuulumista. Kirkkomuskariperheet kuuluivat hänen kokemuksensa mukaan siihen ikäryhmään, jossa kirkosta eroamisherkkyyks oli suuri. Haastateltava totesi, että jos toiminta vastasi perheen odotuksia, niin se vahvisti myös heidän kirkkoon kuulumistaan. Hänen mukaansa kirkosta eroaminen on nykypäivänä ihmisille helppoa. Eroamiseen johtavat syyt voivat haastateltavan mielestä olla hyvinkin pieniä. Hän kertoi myös ihmisten tekevän kirkosta eroamisen suhteen nopeita päätöksiä.

”...nimenomaan sille ikäryhmälle, joka kirkosta eroamisherkkyyks on aika suuri. Todennäköisestihän ne vanhemmat, jotka lapsia sinne tuo ovat sillä hetkellä, ainakin

toinen heistä on, kuuluu kirkkoon, mutta se lähteminen on niin kovin helppoa. Sitteet voi olla aika löyhät, että ei tarvita kovin isoa impulssia, kun painetaan sitä eroa nappia.”

Keskeinen haastatteluista esiin nouseva näkökulma on kirkkomuskaritoiminnan luoma kontakti alueen lapsiperheisiin. Haastateltavat arvostivat suuresti tätä kontaktia. Seurakuntiansa kirkkomuskaritoiminnan suosiosta haastateltavat olivat hyvin tietoisia. Mielenkiintoista olisi selvittää millaisia yhteistyökeinoja seurakunnalle ja kirkkomuskarille on mahdollisesti jo kehitelty. Tuetaanko opettajaa tämän perheisiin syntyneen kontaktin ylläpitämisessä? Kuinka käytännössä näistä perheistä ollaan kiinnostuneita juuri tällä hetkellä? Hukkuvatko nämä perheet seurakunnan muiden työntekijöiden omien intressien alle? Ovatko perheet vain kaunistamassa tilastoja?

4.3 Toiminnan järjestäytyminen

Tutkimusaineistosta kävi ilmi, että kirkkomuskaritoiminnan järjestämiseen tarvitaan monenlaista tietoa. Ensimmäiseksi siihen liittyy toiminnan nimeäminen. Aineiston mukaan siitä ei oltu käyty juurikaan keskustelua. Kirkkomuskari-nimikkeen käyttö voisi tuoda esille selkeämmän sidoksen seurakuntaan jo nimessä. Jäin miettimään sitä, että voisiko se olla seurakunnan muskaritoiminnalle este vai houkute. Omassa työssäni olen havainnut perheiden suhtautumisen muuttuneen vuosien saatossa kirkkomyönteisemmäksi. Siksi nousee esille ajatus siitä, että seurakuntien kannattaisi enemmän keskustella aiheesta. He voisivat tällä nimivalinnalla myös rohkeasti tuoda esille oman toimintansa profiilia. Varsinkin muskaritoimintaa aloittavan seurakunnan kannattaisi jo alusta lähtien ottaa käyttöön kirkkomuskari-nimi, kuten eräässä haastateltavassa seurakunnassa oli tehty.

Yhdessä seurakunnassa oli päädytty kirkkomuskarinimen käyttöön siksi, että toiminta nimen kautta linkittyisi selkeästi seurakuntaan. Haastateltava ei uskonut, että nimi jotenkin löisi sellaisen negatiivisen leiman toiminnalle. Hän oletti myös, että nimi ei tulisi jollekin toimintaan osallistumisen esteeksi.

”...se on on ihan kirkkomuskari-nimellä ja just siihen, et siinä on kuitenkin tää seurakunta linkitys ja se tehdään sillä lailla selväksi.”

Kahdessa muussa seurakunnassa käytettiin muskari-nimitystä. Toisessa näistä kirkkomuskari ei ollut sanana vieras, mutta sitä ei käytetty mitenkään systemaattisesta. Haastateltava ei tosin tiennyt, että oliko asiasta lapsityössä tarkemmin keskusteltu. Hän sanoi, että asian kyllä voisi ottaa puheeksi jossain kokouksessa. Hänen mielestä kirkkomuskari-nimen käytölle ei olisi mitään estettä.

”...ei se sanana meille vieras ole, että se varmasti meillä kyllä jossakin esiintyy se sana, mutta ei sillä tavalla johdonmukaisesti, että me ilmoitettas, että kirkkomuskarit kokoontuvat silloin ja silloin, vaan se on silloin vain puheissa.”

Toinen merkittävä asia kirkkomuskaritoiminnan kannalta on sen organisoituminen seurakunnan kontekstiin. Kenen alaista toimintaa se on? Kuuluuko se musiikkityöhön vai lapsityöhön? Haastatteluaineiston mukaan käytäntö on hyvin kirjava. Jokainen seurakunta voi tehdä sen itselleen parhaaksi katsomallaan tavalla. Tähän kulminoituu seurakunnissa toimineiden muskareiden vuosikymmeniä kestänyt perinne. Opinnäytetyön luvussa 2.1. kerrotaan kirkkomuskaritoiminnan historiasta. Sen valossa vasta viimeisessä julkaisussa *Lapsi ja musiikki seurakunnissa* (Kirkkohallitus 2015) on kiinnitetty tähän asiaan huomiota. Julkaisun mukaan seurakunnan varhaiskasvatuksen kokonaisuuteen kuuluu musiikin varhaiskasvatus, johon sisältyy kirkkomuskaritoiminta omana kokonaisuutenaan.

Yhdessä haastateltavassa seurakunnassa kirkkomuskaritoiminta oli selkeästi kirkkomusiikin alle kuuluvaa toimintaa. Musiikillisista näkemyksistä sekä opettajan työnkuvasta vastasi hänen mukaansa kanttori. Hallinnollisesti kirkkomuskaritoiminta kuului toisen seurakunnan alaisuuteen. Haastateltava kertoi, että muskariopettajan lähimmät työkaaverit olivat samassa opetuspisteessä työskentelevät lapsityöntekijät.

”...Yks seurakunta on hänen niinku isäntäseurakuntansa.”

Toisessa seurakunnassa hallintokappalainen oli varhaisiän musiikinopettajien esimiehenä, mutta käytännössä heilläkin työnjohdollinen tuki löytyi enemmän kanttorien puolelta. Hänen mukaansa muskariopettajat saivat kanttoreilta myös musiikillista vertaistukea. Kirkkomuskaritoiminta kuului heillä musiikkikasvatuksen alle ja sitä kehiteltiin osana varhaiskasvatustoimintaa.

”...Meillä kun on alueellisen toiminnan malli, niin siltä osin ne tekevät työtä alueella, hallinnollisesti ovat meidän hallintokappalaisen alaisuudessa.”

Kolmannessa seurakunnassa kirkkomuskaritoiminta oli lapsityönalaista toimintaa. Haastateltavan mukaan siitä vastasi perhetyöntekijä

”...meillä muskareista vastaa meidän perhetyöntekijä eli tota siis lapsityönalaista ja näiden tehtäväalojen kautta.”

Aineistosta välittyi kuva siitä, että lapsityöntekijät olivat kirkkomuskariopettajien lähimpiä työtovereita, koska he työskentelivät usein samoissa tiloissa. Musiikillinen tuki näytti tulevan enemmän kanttorien puolelta. Tästä heijastuu kirkkomuskaritoiminnan tietynlainen irrallisuus. Omassa työympäristössään opettajan asema ei ehkä ole ihan selvä. Tämä voi johtaa siihen, että se vaikeuttaa opettajan sitoutumista työyhteisöön ja sitä kautta omaan työhönsä. Toisaalta kirkkomuskariopettaja sai työhönsä tukea kahdelta erilaiselta työalalta. Tästä nousee positiivisena ajatuksena se, että opettajan yhteistyö sekä seurakunnan musiikkityön että varhaiskasvatuksen kanssa tuki hänen opetustyötään. Varhaisiän musiikinopettajan ammatilliseen osaamiseen kuuluivat molemmat osa-alueet sekä lisäksi myös pedagogiikka. Tämän vuoksi hän pystyi hyödyntämään molempien tuen opetuksessaan. Ammatillisen vertaistuen löytäminen omasta ja lähiseurakunnista voi olla haasteellista, koska varhaisiän musiikinopettajia työskentelee vielä niin vähän kirkkomuskareissa.

Yhteistä kirkkomuskaritoiminnalle oli tutkimusaineiston mukaan sen maksullisuus. Tulot kattoivat osan kirkkomuskariopettajan palkoista sekä kirkkomuskaritoiminnan materiaalikuluista. Vaikka toiminta oli maksullista, se oli kuitenkin selkeästi halvempaa kuin vastaavilla muilla samalla alueella toimivilla muskareilla. Kirkkomuskaritoiminnan maksullisuus oli itsestään selvä asia haastateltaville. Toiminnan ylläpitäminen olisi ollut muuten melko mahdotonta näinä seurakuntien heikkenevinä talousaikoina. Maksun todettiin myös sitouttavan toimintaan.

Kirkkomuskarit kestivät haastateltavien mukaansa puolesta tunnista kolmeen vartiin. He kertoivat kuinka monta kirkkomuskariryhmää heillä toimi ja missä niitä pidettiin. Haastateltavien mukaan alle kolmevuotiaiden ryhmissä on vanhempi yhdessä lapsen kanssa. He totesivat myös, että isommat lapset ovat siellä ilman vanhempaa.

”...Sitten on tavallisia muskariryhmiä, joissa lapset ovat käsittääkseni 45 minuuttia ohjaajansa kanssa.”

Seurakunnan toiminta koostuu monista erilaisista osa-alueista. Toiminta on usein hyvin hajanaista, mutta sen piiriin kuuluu kuitenkin koko ihmisen elinkaaren. Erilaisia tilaisuuksia järjestävät seurakunnan työntekijät. Usein he ovat omalla työalueellaan niin kuormitettuja, että eivät juurikaan ehdi tutustua muiden työalojen toimintaan. Tämä saattaa vaikuttaa kirkkomuskaritoiminnan sitouttamiseen seurakunnan muuhun toimintaan. Sitouttamisen merkitys oli kuitenkin osassa tutkimuksen kohteena olleissa seurakunnissa vaikuttanut merkittävästi toiminnan laajuuteen ja suosioon. Vaikuttaa siltä, että kyse ei ole vähäpätöisestä asiasta. Sillä voi olla hyvin kauaskantoiset vaikutukset, kun ajatellaan koko tulevaa seurakuntien lapsityön kehittämistä.

4.4 Ajatuksia kirkkomuskariopettajasta

Haastattelutilanteessa haastateltavat puhuivat hyvin lämpimästi kirkkomuskartiopettajistaan. Se sama ilo välittyi opettajista kuin aikaisemmin kirkkomuskaritoiminnasta. Opettajien ammatillista osaamista arvostettiin. Heidän työhönsä luotettiin. Opettajilla tuntui haastateltavien mukaan olevan aika vapaat kädet työn suunnittelemisen ja toteuttamisen suhteen. Haastatteluissa nousi kuitenkin esille huoli opettajan jaksamisesta monimuotoisessa työssään. Kaikkien työsuhde ei ollut kokoaikainen, joten opettajilla oli monta työnantajaa. Haastatteluaineiston mukaan tämä saattoi aiheuttaa irrallisuuden tunnetta opettajalle. Opetustyö tuntui ehkä yksinäiseltä, vaikka ympärillä oli koko ajan ihmisiä.

Haastateltavalta välittyi kuva siitä, että heidän opettajansa olivat musiikin ja varhaiskasvatuksen koulutuksen käyneitä alan ammattilaisia eli musiikkipedagogeja. He tiesivät myös, että varhaisiän musiikinopettajilla oli oma ammatillinen koulutuksensa, ja että ala kehittyi koko ajan eteenpäin. Heillä oli myös tieto siitä minkälaisessa työsuhteessa heidän opettajansa olivat. Varhaisiän musiikinopettajan työtä arvostettiin ja heidän osaamisestaan oltiin ylpeitä.

”...kyl me ollaan tosi ylpeitä näistä työntekijöistä ja heidän osaamisestaan, tietoisia siitä, että he ovat niin kuin ihan valtakunnan kärkeä myöskin tässä hommassa.”

Yhden haastateltavan mukaan perheet ja lapset pitivät kovasti iloisesta, ihanasta ja aurinkoisesta varhaisiän musiikinopettajasta. Hänen mielestä varhaisiän musiikinopettajan työ lähti liikkeelle opettajan vahvuuksista ja persoonasta.

”...sit taas hän on oma persoonansa ja se pitää lähteä myös hänen vahvuuksistaan ja persoonastaan.”

Usein työ oli haastateltavan mielestä myös yksinäistä ja kiinnittyminen työyhteisöön saattoi olla vaikeaa, kun samassa seurakunnassa ei ollut omaa ammattiryhmää, vertais-tukea eikä opettaja kokenut kuuluvansa työyhteisöön.

”...Niin se on ainoa oikeestaan, mistä mä kannan huolta, että mitä hän muska-riopettajanana saa sit taas tästä vertaiskuvaa, pystyy peilaamaan, justkaamaan muiden kanssa ja on sellaisessa yhteisössä.”

Jokaisen haastateltavan kokemus oli se, että lapsityöntekijät olivat heidän seurakunnis-saan varhaisiän musiikinopettajien lähimpiä työtovereita. Nämä tukivat kirkkomuska-riopettajia myös lapsen hengelliseen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Yksi haastatel-tava kertoi, että kristillisen kasvatuksen ohjauksesta opettajan osalta vastasi heillä per-hetyöntekijä yhdessä lapsityönohjaajan kanssa. Haastateltavan kokemuksen mukaan kristillisen kasvatuksen osaaminen oli enemmän opettajan omalla vastuulla.

”...aika lailla se menee varmaan sitten näitten lapsityön työntekijöiden kautta eli tän perhetyöntekijän, joka on suoraan vastuussa siitä osa-alueesta, niin hänen kauttaan ja toki myöskin tän lapsityönohjaajan kanssa on tekemisissä sitten.”

Kahdessa seurakunnista opettajat olivat päätoimisia kirkkomuskariopettajia, mutta heillä ei ollut kaikkia työtunteja tässä haastateltavan seurakunnassa. Yhdessä seurakunnassa opettaja toimi tuntityöntekijänä ja teki sen lisäksi joitain erikseen sovittuja lisätöitä esi-merkiksi lasten kauneimmissa joululaulut-tilaisuuksissa sekä vauvakirkoissa”

”...keikkatyötä vois sanoa, että se menee tähän samaan kategoriaan vähän kun on lasten kauneimpia joululauluja tekemässä.”

Opettajat eivät osallistuneet missään näistä kolmesta seurakunnasta työyhteisön yhtei-siin työkokouksiin. Jos opettajilla ja seurakunnan työntekijöillä oli tulossa yhteinen työti-laisuus, niin sen tiimoilta pidettiin suunnittelukokous kyseisen tilaisuuden järjestäjien kanssa. Yhdessä seurakunnassa opettajat saattoivat osallistua pyydettyä työalu-eensa työkokouksiin. Toisessa seurakunnassa he osallistuivat myös kanttorikokouksiin silloin tällöin.

”...joihinkin tilanteisiin ovat osallistuneet siis ja kanttorien työneuvotteluihin kyllä, mä en oo ihan varma onko he joka kerta, mutta aika usein ainakin.”

Yhden haastattelijan kokemus oli, että kun työtehtäviin ei kuulunut seurakunnan yhteisiin työkokouksiin osallistuminen, niin opettajan oli ehkä vaikeampi tuntee kuuluvansa johonkin työtiimiin.

”...pitäs olla sellanen työyhteisö missä sä voit tuntee olevasi yksi muista.”

Työnantajan edustajalle oli välittynyt kuva, että opettaja saattoi kokea itsensä ulkopuoliseksi työyhteisössä. Varsinkin tuntiopettajan sitouttaminen työyhteisöön oli hänen mielestä vaikeampaa, koska ei ollut yhteisiä tapaamisia esimerkiksi seurakunnan työntekijöiden yhteisten työkokousten merkeissä. Tällaiset tapaamiset olivat haasteltavan mielestä kuitenkin sellaisia hetkiä, jolloin kirkkomuskariopettaja voisi tutustua seurakunnan muihin työntekijöihin. Opettajalle omien kokemusten jakaminen muun työyhteisön kanssa voisi olla myös tarpeellista työssä jaksamisen kannalta. Oman kokemukseni mukaan seurakunnan toiminta on hyvin laajaa ja monipuolista. Sen välittäminen kirkkomuskariopettajalle tapahtuu ehkä helpoiten yhteisissä työkokouksissa.

Aineistosta nousee esille kirkkomuskaritoiminnan tietoisuuden levittämisen tarve. Jään pohtimaan sitä, parantaisiko kirkkomuskariopettajan mahdollisuuksia työllistyä laajemmin seurakunnissa se, että hänen työnkuvastaan tiedettäisiin enemmän.. Tiedon lisääntyminen saattaisi auttaa myös työnkuvan selkiytymistä. Tällä voisi olla vaikutusta myös kirkkomuskariopettajan edellytyksiin sitoutua paremmin työyhteisöön ja olla osana sitä.

4.5 Hengellisyys kirkkomuskarissa

Tutkimusaineistoni tuo hyvin selkeästi esille haastateltavieni ajatukset kirkkomuskaritoiminnan hengellisyydestä. Heidän mielestä se kuuluu oleellisesti seurakunnan järjestämään toimintaan. Haastateltavat myös edellyttivät, että kirkkomuskarin toiminta ja sen hengellisyys näkyisivät seurakuntalaisille. He kertoivat, että kirkkomuskarissa siirtyi seurakunnan hengellinen perinne musiikin avulla sukupolvilta toisille.

4.5.1 Hengellisyys opetuksen sisällössä

Haastateltavat kertoivat, että kirkkomuskarin tehtävä on luoda seurakuntayhteyttä ja kiinteää sidosta seurakuntaan. He totesivat, että kirkkomuskari ei voi olla seurakunnasta erillään olevaa toimintaa. Haastateltavat ajattelivat, että kirkkomuskaritoiminnan tulee

näkyä seurakuntalaisille. Sen tulisi heidän mukaansa myös välittää seurakunnan hengellistä perinnettä kirkkomuskarilaisille ja heidän perheilleen. Haastateltavien mielestä kirkkomuskaritoiminnan tulee erottua muusta muskaritoiminnasta juuri hengellisellä sisällöllä.

”...siellä ohjelmaan kuuluu myöskin tuota hartaus tai ainakin sellainen laulu, joka niinku vie tätä hartauden funktiota.”

Haastateltavat ottivat esille sen, että hengellisyys luo seurakunnan kirkkomuskaritoiminnasta omanlaisensa toiminnan. Hengellisyys kulkee heidän mukaansa siinä rinnalla. Haastateltavat totesivat, että nimenomaan hengellisyys erottaa kirkkomuskaritoiminnan esimerkiksi työväenopiston tai musiikkiopiston muskareista.

”...seurakunnassa muskaritoiminta on tottakai kristillistä kasvatusta ja se toteutuu esimerkiksi niitten laulujen sanojen kautta eli siis käytetään lasten hengellisiä lauluja.”

Koska kirkkomuskaritoiminta oli seurakunnan toimintaa, niin kaikkien haastateltavien mielestä hengellinen elementti tuli sisältyä jokaiseen kirkkomuskarituntiin. Kukaan heistä ei kuitenkaan kontrolloinut sen toteutumista. Haastateltavilla oli sellainen tuntuma, että hengellisyys toteutuu heidän kirkkomuskareissaan aika hyvin.

”...Niin tällaiset ohjeet on annettu. En ole käynyt käyttämässä kuinka pitkälle niitä on noudatettu, mutta mulla on se tuntuma, että kohtalaisen hyvin.”

Kirkkomuskaritoiminnalla oli haastateltavien mielestä seurakunnallinen luonne ja se toimi myös yhtenä kristillisen kasvatuksen osa-alueena. Heidän mukaansa ohjelmistossa oli myös hengellisiä lauluja.

”...ohjelmiston sisällössä se on näkyvässä sitten, että siellä on lauletaan myöskin hengellisiä lauluja ja kaikkee riti rati rallojen lisäksi.”

Yksi haastateltava totesi, että ”kirkkomuskariketjun” läpikäyneenä lapset ja vanhemmat kävivät läpi kirkkovuoden pariin kolmeen kertaan musiikin keinoin. Hän oli sitä mieltä, että kyllä kirkkomuskarista jää mieleen jotakin kirkkovuodesta jokaiselle osallistujalle.

”...Ja jos myös tän muskariketjun käyneenä siis eri ikäsistä isompaan aina siirtyneenä, jos tulee käytyä kirkkovuosi pariin kolmeen kertaan lävitse musiikin keinoin. Niin kyllä sieltä pakosti jotain takkiin tarttuu. Että siinä ainakin näkisin sen.”

Haastateltava iloitsi myös siitä, että ihmiset tuovat kirkkomuskarissa lapset vapaaehtoisesti kristinuskon piiriin. Tämä haastateltava ajatteli myös sitä, että he olisivat hulluja, jos eivät käyttäisi tällaista tilaisuutta hyväksi kristinuskon levittämiseen seurakunnan toiminnassa. Heillä tulisi hänen mielestä olla paikalla ihminen, joka osaa tuoda esille sille kohderyhmälle kirkon omaa perussanomaa.

”...Ihmiset niin kuin vapaaehtoisesti tuovat itsensä ja lapsensa altistumaan kristinuskon vaikutteille. Mehän ollaan hulluja, jos me ei käytetä hyväksemme tällaista tilaisuutta ja että me ei käytetä sitä sillä tavalla, että meillä on siellä ihminen, joka myös tietää miten kannattaa juuri tälle kohderyhmälle sitä meidän perussanomaa tuoda esille.”

Näihin yllä oleviin ajatuksiin kulminoituu kristillisen kasvatuksen opetus kirkkomuskariperheille. Se on toiminnan eräänlainen peruskivi, josta mainittiin aikaisemmin luvussa 2.1.1. Laajemmin sitä on käsitelty *Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa*- julkaisussa (Kirkkohallitus 2004). Oikeastaan tässä nousee esille kolmenlainen kerrostuma kirkkomuskarin kristillisestä kasvatuksesta. Ne ovat hengellisen perinteen siirtäminen seuraaville sukupolville, kirkkovuoteen tutustuminen sekä vapaaehtoinen toimintaan osallistuminen. Hieman ristiriitaisen ajatuksen herättää se, että kirkkomuskaritoiminta perustuu hyvin pitkälle opettajan omaan työskentelyyn ja taitoihin. Varhaisiän musiikinopettajan koulutukseen ei sisälly ollenkaan kristillisen kasvatuksen osaamista (Kyllönen 2013). Sen puute tuli esille haastatelllessani seurakunnissa opettavia varhaisiän musiikinopettajia.

4.5.2 Opettajan kristillisen koulutuksen tarve

Edellisessä luvussa käsiteltiin haastateltavien ajatuksia kirkkomuskaritoiminnan hengellisyydestä. Tässä luvussa haastateltavat pohtivat sitä, kuinka opettaja heidän mielestään toteuttaa tätä hengellisyyttä omassa opetuksessaan. Nämä edellisessä luvussa mainitut hengellisyyteen liittyvät tavoitteet saattavat edellyttää kirkkomuskarionopettajalta erityisosaamista. Opettajat voivat myös kokea tarvitsevansa siihen seurakunnan muiden työntekijöiden tukea. Haastateltavat olivatkin perehdyttäneet kirkkomuskarionopettajaa tehtävänsä. Jo kirkkomuskarionopettajia valitessaan he olivat kiinnittäneet huomiota hänen myönteiseen suhtautumisen hengellisyyttä kohtaan. Osa ajatteli, että opettaja voi oppia koko ajan uutta kirkkovuodesta ja seurakunnan messuun liittyvistä toimintatavoista osallistumalla erilaisiin seurakunnan tilaisuuksiin. Heillä oli vahva luottamus, että vuosien varrella kirkkomuskarionopettaja tulee pääsemään sisälle seurakunnan toimintaan.

Kaikki haastateltavat kertoivat, että he olivat onnistuneet valitsemaan seurakuntiinsa hengellisesti asennoituneita opettajia. Tämä päätelmä oli tehty siitä, että nämä opettajat olivat halunneet tulla seurakuntaan töihin.

”...No sanotaan, jos hän kuitenkin itse on hengellisesti asennoitunut, et hänelle hengellisyys on tärkeä. Niin mun mielestä silloin ensimmäinen kriteeri on jo täyttynyt.”

Yhden haastateltavan mielestä opettajat oppivat hengellisyydestä lisää, kun he osallistuivat messuelämään työnsä kautta. Hänen mielestään opettajat oppivat siinä samalla kuin lapsetkin. Haastateltava myös kertoi, että opettajaa tuettiin kasvussa hengellisyyteen, eikä hänen mielestä sitä varten tarvinnut opiskella kirkonoppia ja liturgiikkaa.

”...Ja se, että hän osallistuu itse meidän messuelämään, siis niinku perhemessuun ja muihin, niin me kyllä kirkotetaan hänet.”

Kristillisen osaamisen kannalta opettaja oli yhden haastateltavan mielestä enemmän seurakuntalaisten rinnalla kuin heidän yläpuolellaan.

”...oikeestaan oisko herkullisempaa just se, että voi jopa jossain määrin ajatella, että hän on seurakuntalaisten rinnalla.”

Haastateltava totesi, että kirkkomuskariopettajalle seurakunnalliseen työhön oppiminen tuli kokemisen ja elämisen kautta. Erityisesti hän oli sitä mieltä, että opettaja ei voisi olla ateisti. Lisäksi haastateltavan mukaan hänen tulisi kuulua kirkkoon.

”...Tietenkin jos hän ois ateisti, niin se ois vähän vaikeampaa, eikä kuuluisi kirkkoon se ois vielä vaikeempaa. Että se on niinku asia erikseen.”

Haastateltava kertoi, että heillä kanttorit ja lapsityöntekijät olivat varustaneet kirkkomuskariopettajia erilaisilla materiaaleilla kuten *Kirkkomuskari*-kirjalla. Hän ei kuitenkaan tiennyt, käyttivätkö opettajat kyseistä kirjaa tai muuta hengellistä materiaalia opetuksessaan.

Mielestäni aineistosta nousi hieman ristiriitainen ajatus. Toisaalta kirkkomuskariopettajia tuettiin kohti hengellistä osaamista erilaisilla materiaaleilla. Toisaalta vuorovaikutus opettajien kanssa jäi annetun materiaalin käytöstä opetuksessa puutteelliseksi. Ehkä haastateltavat luottivat opettajan omaan kiinnostukseen kirkkomuskariytyönsä erityisalaa kohtaan. Osaltaan tätä ristiriitaa voi selittää myös se, että joissakin seurakunnissa kirkkomuskariopettajat olivat enemmän yhteistyössä seurakunnan varhaiskasvattajien kuin

haastateltavien kanssa. Näin ollen tieto hengellisen materiaalin käytöstä ei ollut välittynyt haastateltaville.

Haastatteluissa yksi haastateltava otti esille kristillisen osaamisen lisäkoulutuksen tarpeellisuuden kirkkomuskarissa opettaville varhaisiän musiikinopettajille. Kahden muun haastateltavan kanssa asia nousi esille haastattelijan kysyessä, että tarvittaisiinko seurakunnissa opettaville varhaisiän musiikinopettajille tällaista lisäkoulutusta. Tästä välittyi minulle ajatus siitä, että kirkkomuskariopettajan sekä myös seurakunnissa työskentelevien nuorisomuusikoiden kristillisen kasvatuksen lisäkoulutukseen liittyvä keskustelu ei ole alkanut kovin suuressa laajuudessa. Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on ollut pohdittavana monenlaisia asioita viime aikoina. Kirkkomuskaritoiminta on ollut seurakunnissa positiivista ja suosittua toimintaa. Ehkä tämän vuoksi ei ole ollut tarvetta perehtyä siihen laajemmin.

Kristillisen kasvatuksen koulutuksen tarpeellisuudesta virisi hyvin monimuotoinen keskustelu kaikkien haastateltavien kanssa. Kahden haastateltavan ajatus oli, että kirkkomuskariopettaja ei tarvitse mitään ylimääräistä kirkollista koulutusta oman ammatillisen osaamisensa lisäksi. He totesivat, että tällaiset koulutusjärjestelyt saattaisivat olla monimutkaisia toteuttaa.

”...ei oo häirinnyt koskaan. Me emme kaipaa tähän mitään sen tarkempaa sääntelyä, mutta ei siitä varmaan haittaa olisi, jos joku niinku peruskuviot määriteltäisi.”

Toinen haastateltava ajatteli, että järjestettävän koulutuksen tulisi olla mielekästä opettajalle. Hänen mielestä mahdollisen lisäkoulutuksen olisi hyvä perustua kirkkomuskariopettajan omaan haluun kouluttautua. Haastateltavan ajatus oli, että lisäkoulutus toimisi parhaiten, jos se olisi suunnattu kirkkomuskariopettajille.

”...mut se pitäis olla jotenkin sellanen et se on hänelle itselleen mielekäs, ettei niin et se on annettuna, että tää nyt on muskarisuntio virka tai muskari –lastenohjaajavirka, tai mikä ikinä se nyt olisikaan.”

Positiivinen huomio oli, että haastateltaville ei ollut kantautunut sellaista tietoa, että kirkkomuskariopettajilta puuttuisi jotain kristillistä osaamista. Johtuiko tämä siitä, että kirkkomuskarilaiset olivat tyytyväisiä opetuksen kristilliseen sisältöön vai sen puuttumiseen? Molemmat näkökulmat vaikuttivat minusta mielenkiintoisilta. Haastateltavilla ei ollut tarkempaa tietoa kirkkomuskariin osallistuvien perheiden odotuksista. Heidän edellisessä

luvussa esitetyt ajatukset kristillisen kasvatuksen toteuttamisesta perustuivat hyvin pitkälle olettamukseen eikä varsinaiseen kokemukselliseen tietoon.

”...niin kun mulle ainakaan nyt oo kantautunut mitään sellaista, sellaista tota ni tietoa, että nyt ei oltas jotenkin saatu jotain sellaista kristillisyyttä.”

Yksi haastateltava kyseli myös haastattelijalta, että onko julkaistu mitään virallista ohjesääntöä kirkkomuskaritoiminnalle. Kysymys oli tosi mielenkiintoinen. Vastasin hänelle, että kyllä tällainen Kirkkohallituksen *Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa*-asiakirja oli julkaistu vuonna 2004. Se perehdyttää seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen piirissä työskenteleviä sekä musiikillisen että kristillisen kasvatuksen tavoitteisiin. Tässä ehkä kulminoituu ajatus siitä, että kirkkomuskaritoiminta on tuttua, perheitä tavoitettavaa sekä helposti järjestettävää toimintaa ilman asiakirjojakin. Sillä on hyvin pitkät perinteet useissa seurakunnissa. Kirkon piirissä kirkkomuskaritoiminnasta on tullut viime aikoina lähes koko maan kattavaa toimintaa. Toiminnan leviämiseen on vaikuttanut osaltaan kirkkomuskaritoiminnan esille tuominen erilaisten koulutustapahtumien kautta sekä uusien materiaalien julkaiseminen. Siksi ei ole ollenkaan ihme, että aikaisemmin tällaiset kirkkohallituksen asiakirjat eivät ole olleet kovin tunnettuja seurakunnan työntekijöille. Tämän vuoksi tällaisilla keskusteluilla voi olla hyvin pitkälle kantavia vaikutuksia koko kirkkomuskaritoiminnan kehittämiseksi.

Toisen haastateltavan mielestä kirkon virkoihin liittyvät koulutukset olivat liian säänneltyjä ja jäykkiä. Hän kertoi, että ilman kirkon määrittelemää koulutusta työntekijä ei voinut saada kirkon virkaa. Haastateltava ajatteli, että mitään sen muotoista koulutusta ei haluttaisi ainakaan lisää. Tällä hän tarkoitti sitä, että koulutuksen olisi hyvä olla joustava ja työntekijän tarpeita vastaava. Kirkon koulutuksen tutkintojen vastaavuuksissa suhteessa seurakuntatyöhön olisi hänen mukaansa jo tälläkin hetkellä paljon parannettavaa ja uudistettavaa. Tämän haastateltavan mielestä oli loistavaa, että seurakunnat voivat nyt ottaa sellaista osaamista kuin kullakin hetkellä tarvitsevat. Hänen mielestä työttömiä ammattimuusikoita oli niin paljon, että aina löytyisi sopivia opettajia kirkkomuskariin.

”...että ammattitaitoisia muusikkoja on työttöminä yhtä paljon kun teologian maiistereita, että siinä suhteessa ei oo huolen häivääkään.”

Kristillisen kasvattajan koulutuksesta ei haastateltavan mielestä kyllä olisi haittaakaan. Hän ymmärsi, että kirkon järjestämä koulutus määrittäisi kirkkomuskaritoiminnalle yhteiset perustavoitteet. Haastateltavan mukaan koulutus antaisi myös opettajalle selkeämmän työnkuvan, ja sillä määriteltäisiin koko kirkkoa koskeva yhteneväinen palkkaus.

Haastateltava totesi myös, ettei hän ole ollut aikaisemmin motivoitunut tällaisesta kirkkomuskariopettajan koulutusasiasta. Hän ei ollut ymmärtänyt, kuinka isosta ja tärkeästä asiasta tässä onkin kysymys.

”...En mä oo nähny en oo motivoitunut tähän kun mä en oo nähny tätä kuinka isosta jutusta tässä on oikeesti kysymys, että se on kuitenkin niin tärkeä.”

Haastateltava ehdotti, että piispojen kautta kannattaisi lähteä viemään tätä koulutusasiaa eteenpäin. Hän uskoi, että koulutus lisäisi kiinnostusta kirkkomuskaritoimintaa kohtaan koko kirkon piirissä. Koulutus voisi lisätä musiikkipedagogien mahdollisuutta työllistyä seurakuntiin. Haastateltava oli kuullut sellaista, että joissakin seurakunnissa kanttorinvirka saatettaisiin muuttaa musiikkipedagogin tai nuorisomuusikon viraksi. Tällaisessa tapauksessa hänen mielestä erityisesti tulisi esille musiikkipedagogin seurakunnallinen osaaminen.

”...Jälleen tulee se kysymys, että mitkä on ne pätevyysvaatimukset ja osaamisvaatimukset. Mikä on se seurakunnallisen osaamisen blokki siinä.”

Kolmannelle haastateltavalle oli varhaisiän musiikinopettajan kristillisen kasvatuksen osaaminen tärkeää. Hän totesi, että kristillinen tieto oli ohentunut merkittävästi. Haastateltava kertoi, että ihmiset eivät tunne kristinuskon perusasioita. Hänen mukaansa se johtaa siihen, että ne eivät voi muodostua heille merkityksellisiksi asioiksi. Haastateltavan mielestä ensin tarvitaan tietämys siitä, miksi vietetään kirkkovuoden pyhiä tai mitä Raamattu sanoo elämän keskeisistä asioista. Sen jälkeen hänen mukaansa voi kokea ne asiat jollain tavalla arkielämässä merkityksellisiksi.

”...tottakai, yhä kasvavassa määrin, koska tuota kristillisen tiedon oheneminen on ihan niinku silmiin pistävää. Ihmiset eivät enää tiedä kristinuskon perusasioita puhumattakaan, että ne olisivat merkityksellisiä heille sitten, mutta että tietämisestä hän se lähtee sekä. Täytyy ensin tietää miksi vietetään kirkkovuodessa tiettyjä pyhiä tai mitä raamattu sanoo jostain ihan elämän keskeisistä asioista tai muuta vastaavaa.”

Kirkkomuskarissa annettavan kristillisen kasvatuksen tärkein tehtävä oli haastateltavasta nimenomaan kristillisen tietämyksen lisääminen. Sitä oli hänen mukaansa helppo toteuttaa kirkkomuskarissa musiikin avulla. Haastateltava kertoi, että kristillisen tiedon lisäämisessä voisi lähteä liikkeelle kirkkovuoden tuntemisesta. Siihen oli hänen mukaansa jo olemassa valmiiksi sopivaa opetusmateriaalia myös kirkkomuskariin.

”...Eli ajattelen, että kyllähän sen kristillisen kasvatuksen ja muskareissa annettavan kristillisen kasvatuksen yks semmonen tärkeä pointti on jotenkin tän tiedon lisääminen. Ja kirkkovuoden asioistahan on aika helppo loppujen lopuksi musiikin keinoin kertoa. Sieltä löytyy siihen materiaalit.”

Haastateltavan mielestä ihanne olisi, että varhaisiän musiikinopettajalla olisi musiikillisen koulutuksen lisäksi kristillisen kasvattajan opintokokonaisuus tai tutkinto. Hän kertoi, että kirkon suosittelemasta lastenohjaajien ammatillisesta tutkinnosta tai laajemmasta kirkon lapsityönohjaajien ammattikorkeakoulututkinnoista voisi löytyä tällainen kokonaisuus.

”...kyllä, se olis tarpeellinen asia varmasti ja ihanne ois varmasti semmonen muskariopettaja, jolla olis se musiikillinen koulutus ja jolla ois tällaisen kristillisen varhaiskasvatuksen tutkinto tai opintokokonaisuus, siis miten se nyt on, millä nimikkeellä kulkee, mutta siis vastaavanlainen kuin lastenohjaajalla tai sitten lapsityönohjaajan tutkinto, joka on sitten jo laajempi.”

Koska kirkolla on haastateltavan mukaan oma erityinen osaamisalueensa eli kristillisyytensä, kirkon olisi hänen mukaansa hyvä pitää siitä kiinni ja tarjota siinä laatua. Hänen mielestä kirkko kilpailee perheiden ajankäytöstä siinä missä muutkin tahot. Laadukas kristillinen osaaminen tuo haastateltavan mukaan perheitä kirkon toiminnan piiriin. Hän totesi, että tästä syystä varhaisiän musiikinopettajan kristillinen osaaminen nousee tärkeäksi asiaksi. Haastattelijan mukaan kirkkomuskariopettajilla oli oman koulutuksensa kautta vahva osaaminen sekä musiikillisella että pedagogisella alueella. Jotta hänen mielestä voitaisiin vastata tämän kristillisen osaamisalueen laadukkaasta toteutumisesta kirkkomuskaritoiminnassa, niin varhaisiän musiikinopettajalle olisi tärkeää järjestää koulutusta siihen.

”...meidän täytyy yhä enemmän pyrkiä pitämään huoli siitä, että me tarjotaan laatua. Koska me kilpaillaan ihmisten ajasta, siitä mihin he aikansa käyttää. Meidän täytyy silloin sillä meidän omalla alueella, meidän erityisala on tää kristillisyytensä. Me tarjotaan sitä. Musiikkiopisto ei tarjoa sitä. Kaupungin kerhot ei tarjoa sitä. Ne tarjoo paljon hyvää, mutta meidän specialiteetti on tämä ja meidän pitää siinä pyrkiä tarjoamaan parasta mahdollista laatua.”

Jään pohtimaan uuden helmikuussa julkaistun *Lapsi ja musiikki seurakunnassa* (Kirkkohallitus 2015) asiakirjan vaikutusta kristillisen kasvatuksen tietoisuuden leviämisestä kirkkoherroille ja kanttoreille. Edellinen julkaisu *Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa* (Kirkkohallitus 2004) jäi aika vähäiselle huomiolle monissa seurakunnissa. Parhaiten sen sisältöön olivat tutustuneet lapsityönohjaajat ja -tekijät. Tämä ilmeni myös eräässä haastattelupaikassa, jossa tapasin kyseisen seurakunnan lapsityönohjaajan. Hänelle julkaisun sisältö oli tuttu, mutta haastateltavani ei ollut siitä kuullut. Itse olen työskennellyt eri seurakunnissa useita vuosia, eikä kukaan esimiehistäni ole minullekaan

kyseistä julkaisua näyttänyt. Edellisessä tutkimuksessani (Kyllönen 2013) tuli esille myös tämä tieto julkaisun vähäisestä tuntemisesta kanttorien ja kirkkomuskariopettajien keskuudessa. Uusi julkaisu (Kirkkohallitus 2015) on ainakin helposti kaikkien saatavilla, koska siitä on julkaistu myös internet-versio. Sitä on jaettu Facebookissa ainakin kirkkomuusikoiden ja kanttorien sekä kirkkomuskariopettajien ryhmissä.

Haastatteluissa kristillinen kasvatus nousi merkittäväksi osa-alueeksi kirkkomuskaritoiminnassa. Sitä käsiteltiin kaikkien haastateltavien kanssa monelta eri kannalta. Minulle välittyi sellainen kuva, että hengellisyys liittyi olennaisesti haastateltavien seurakuntien kirkkomuskaritoimintaan. Kuitenkin jäin pohtimaan, että kuinka suuressa laajuudessa näistä asioista oli keskusteltu kirkkomuskariopettajan kanssa. Voisiko olla niin, että jo pelkkä keskustelu kristillisestä kasvatuksesta voisi auttaa kirkkomuskariopettajaa hahmottamaan paremmin seurakunnan odotukset? Samoin tällainen syvempi keskustelu voisi tukea kirkkomuskariopettajan kristillistä osaamista. Mietin, jos opettaja on tuntityöntekijä, niin onkohan hänellä mahdollisuutta osallistua seurakunnan kustantamana kristillistä kasvatusta tukeviin koulutuksiin. Minulla heräsi myös ajatus kehityskeskusteluista, joihin voisi liittää keskustelua seurakunnan toiminnan hengellisyydestä.

4.6 Toiveita seurakunnan ja kirkkomuskarin yhteistyöhön

Haastateltavien mukaan seurakunnissa oli hyvää yhteistyötä kirkkomuskariin osallistuvien perheiden kanssa. He olivat myös tietoisia siitä, minkälaisia tilaisuuksia muskariperheille järjestettiin heidän seurakunnissaan. Tulevaisuuden odotukset ja toiveet olivat jokaisella haastateltavalla hyvin erilaiset.

Seurakunnissa järjestettiin haastateltavien mukaan monenlaista yhteistyötä sekä kirkkomuskariryhmien että pelkästään kirkkomuskariopettajien kanssa. Yksi kertoi, että heillä kirkkomuskarilaiset esiintyivät esimerkiksi perhemessuissa. Toinen totesi, että opettajat osallistuivat myös seurakunnan alueella järjestettäviin erilaisiin perhetapahtumiin. Näissä tapahtumissa opettajat laulattivat ja leikittivät lapsia yksin tai yhdessä omien muskariryhmiensä kanssa. Haastateltavan mielestä kirkkomuskariopettajat tutustuivat tällaisen toiminnan kautta luontevasti alueensa lapsiperheisiin. Opettajilla oli hänen mukaansa loistava mahdollisuus luoda uusia kontakteja perheisiin. Tällä tavalla syntyi haastateltavan mielestä luonnollista vuoropuhelua seurakunnan edustajan ja perheiden välille.

”...hän on mukana meillä perhemessuissa, perhetapahtumissa... hän oli siellä tunnin, niin ihan vaan kulki ympäriinsä... eikä äidit todellakaan menny mun luokse vaan hänen luokse... Niin se on hyvin pienestä kiinni, se riitti... Kaikki rakastaa muskariopettajaa. Se on vaan niin.”

Toisessa seurakunnassa oli haastateltavan mukaan kehitelty muutaman vuoden ajan muskarimessua perhemessujen valikoimaan. Tässä ideana oli viedä messu sinne, missä oli perheitä jo valmiiksi eli muskaritilaan muskariaikana. Tällaiseen kokeiluun oli haastateltavan mielestä päädytty, koska sunnuntaisin perheitä oli vaikeampi saada tulemaan kirkkoon perhemessuun.

”...sitten vois sanoa, että nyt viimimmän kahden vuoden aikana meillä on tätä muskarimessua kehitelty ja sitä on alueella... kun on ollut vaikeuksia siihen, että perhekerhot, päiväkerhot tai varsinkaan muskariväki, niin ne eivät välttämättä tule meidän sunnuntaimessuihin. niin me ollaan käännetty tämä toisinpäin ja menemekin, messu menee muskariin ja muskarissa pidetään messu ja sinne saa tulla muutkin. Pidetään se sen muskarin omalla ajalla ja sinne tulee sitten voi tulla perhe- ja päiväkerhoja samalla kertaa.”

Kolmannessa seurakunnassa kirkkomuskariopettaja oli ollut mukana vauvakirkoissa joko yksin tai lapsiryhmien kanssa. Haastateltavan mukaan opettaja oli joskus myös järjestämässä lasten kauneimmat joululaulut-tilaisuuksia. Perhemessuihin tai muihin lapsille suunnattuihin tapahtumiin kutsuttiin heidän seurakunnassaan kirkkomuskarilaiset perheineen. Hän totesi, että joitakin kutsutuista perheistä myös tuli näihin tilaisuuksiin. Haastateltava arvosti suuresti tällaista seurakunnan kokonaisvaltaista varhaiskasvatuksen yhteistyötä. Hänen mielestä tämän tyyppinen toiminta perheiden kanssa oli toisiaan täydentävää. Kirkkomuskarin joulu- ja kevätkuuhliin osallistuivat haastateltavan mukaan myös seurakunnan lapsityöntekijöitä.

”...Toki tietysti, kun on perhemessu, niin kaikkiin muskareihin jaetaan mainokset, että tervetuloa, mutta tota ei heitä oo kyllä mun tietääkseen kutsuttu esiintymään.”

Kirkkomuskaritoiminnan odotukset kohdistuvat erään haastateltavan mielestä ensisijaisesti opettajaan. Hänen toivottiin viihtyvän työssään seurakunnassa ja saavan muskarit kukoistamaan. Haastateltavan haave oli, että opettaja tavoittaisi mahdollisimman paljon perheitä seurakunnan uudelta toiminta-alueelta.

”...odotukset on lähinnä sitä, että me toivomme, että hän viihtyy meillä. ja että muskaritoiminta niin kun kukoistaa. Ei muuta.”

Itse kirkkomuskaritoimintaan kohdistuvia odotuksia oli haastateltavan mielestä sen kehittämisen tulevaisuudessa. Heidän toiveena oli perustaa laulumuskari, josta sitten lapset voisivat jatkaa myöhemmin lapsikuorossa. Siitä seuraava askel voisi heidän seurakunnassaan olla varhaisnuorisokuoro.

”...joo kyllä näen itse asiassa, et että hän pystyy, esimerkiksi meillä on ollut puhetta että se laajennettais niin ku laulumuskariin, että meille tulee tällainen lastenkuoro, josta sitten tulee myös mahdollisesti varhaisnuorten kuoro.”

Koska yksi haastateltava ei ollut osallistunut seurakunnan muskaritoimintaan, hän koki vaikeana kuvailla konkreettisia odotuksia toiminnalle. Hän piti kuitenkin tärkeänä sitä, että siellä oli tämä kristillinen näkökulma laulun tai rukouksen muodossa. Hän toivoi, että seurakunnan muskaritoiminta ei tulevaisuudessakaan irtaantuisi siitä. Äideille hän ehdotti jotain aktivoivaa toimintaa. Se voisi olla aikuisia innostavaa musiikkia, jota he voisivat toteuttaa muskarituntien yhteydessä. Toinen ehdotus hänellä oli äideille, että niille järjestettäisiin muskarin ulkopuolinen tilanne. Se voisi olla vertaistuen tyyppistä kohtaamista seurakunnan kontekstissa.

”...mitä mä mietin, että vois olla kehittelyn arvoinen, että kun vauvamuskariin tulee vauvat, niin mä en tiedä kuinka paljon näille äideille järjestetään sitä heitä tavallaan aktivoivaa ja kiinnostavaa musiikkia siinä samassa, että ei jätettäis heitä pelkiksi telineiksi.”

Aineistoa käsitellessäni kiinnitin huomiota, että haastateltavissa seurakunnissa oli monenlaista yhteistyötä kirkkomuskariin osallistuvien perheiden kanssa. Uudet innovatiiviset kokeilut nousivat sieltä esille, kuten messun vieminen perheiden joka viikkoiseen koontumispaikkaan ja -aikaan muskarimessun merkeissä. Tällainen toiminta kertoo siitä, että perheitä halutaan tukea arjen keskellä. Lapsiperheiden elämä on useimmiten kuormitettu monilla aikatauluilla. Yhteisen muskarimessun järjestäminen ja siihen osallistuminen omassa tutussa ympäristössä linkittää perhettä seurakunnan yhteyteen. Se myös luo kuvan siitä, että kirkko tulee lähelle seurakuntalaista. Jumalanpalveluselämään osallistuminen on kirkon toiminnan keskeisiä tavoitteita. Tästä näkökulmasta katsottuna on arvokasta, että siihen osallistumisen lapsi voi aloittaa yhdessä perheensä kanssa oman ensimmäisen koulunsa muskarin yhteydessä.

4.6.1 Kehittämisideoita

Yksi haastateltava nosti keskeisenä asiana esiin kohtaamisen elementin kirkkomuskari-toiminnan arvona. Hänen mukaansa se, että perhe on kerran kohdattu seurakunnan toiminnassa, on arvokas. Haastateltava pohti myös sitä, kuinka tätä kohtaamisaluetta voisi laajentaa. Hän kuitenkin koki, että hänellä ei ole kehittämiseen tarvittavaa kirkkomuskarialan asiantuntijuutta. Tämän vuoksi hän ei ajatellut olevansa oikea henkilö toiminnan laajempaan kehittämiseen.

”...Kun se kontakti on syntynyt niin se on aika arvokas, en nyt näe, että ikään kuin se olisi tällainen esikartano, se on jo itsessään tärkeä vaan, että kenties sitä vois levittää hiukan, mutta minusta ei varmaan oo näillä edellytyksillä tai tällä perehtyneisyyden tasolla, niin ei oo niinku työalan kehittäjäksi sinänsä, mutta pidän sen erittäin niinku sillä tavalla tärkeänä, että siinä on.”

Haastateltava piti kirkkomuskaria tärkeänä seurakunnan toimintamuotona. Hän ajatteli, että toiminta tavoittaa irrallisia, nuoria aikuisia. Haastateltava kuvaili, että he ovat niitä, joilla on tavoitteena nopean tarpeen tyydytyksen taso. Hän ajatteli, että seurakunnan järjestämä muskari voisi olla parhaiten heitä tavoittavaa toimintaa verrattuna muuhun seurakunnan tarjoamaan toimintaan.

”...en tiedä hyväksyykö he itselleen leimaa irrallinen, mutta siis, et he ei joka tapauksessa niin siis siitä valikoimasta mitä kirkko tarjoaa niin saattaa olla, että siinä tää muskaritoiminta on niin kuin kärkipäässä siihen minkä he noteeraa positiivisesti.”

Iltarukousperinteen elvyttäminen oli kolmannelle haastateltavalle tärkeä asia. Hänestä se oli yksi merkittävimmistä kristillisen kasvatuksen osa-alueista. Haastateltavan tuntuma oli, että vanhempien omakohtainen kokemus iltarukouksesta oli vähentynyt. Hän kertoi, että hänen ikäluokalleen vanhemmat tai isovanhemmat olivat opettaneet iltarukouksen. Haastateltava ehdotti, että nyt muskari voisi olla luomassa perheille uudenlaista iltarukousperinnettä. Siinä iltarukouksen tilalle tulisi seurakunnan muskarissa opeltava tuutu-, uni- tai iltalaulu.

”...ois semmonen iltarukousperinteen elvyttäminen, koska tota tän päivän vanhemmilla on yhä vähenemässä määrin omakohtaista kokemusta, että vielä mun ikäpolven ihmiset. Moni sano, että on opetettu kotona iltarukous tai vanhemmat tai isovanhemmat tai muuta, mutta ei enää ne kolmekymppiset äidit ja isät ole saaneet samanlaista oppia. Mä ajattelin, että jos muskarissa opetellaan tuutulauluja, unilauluja, mitä nyt iltalauluja, mitä ne nyt olisikaan. Ne vois olla ohjaamassa jotenkin tämän ajan iltarukousperinteeseen, joka ei tarvitse olla samanlainen kuin mitä se on ollut edellisillä sukupolvilla, mutta jossa voisi musiikin kautta.”

Haastateltava oli myös sitä mieltä, että seurakunnan kannattaisi hyödyntää muskaritoiminnan kautta perheisiin syntyneet kontaktit. Hän otti ideana esille elämänkaariajattelun. Siinä olisi tiheästi tilanteita, jolloin seurakunta ottaa yhteyttä jäseniinsä. Heille tarjottaisiin näissä yhteydenotoissa esimerkiksi yhteisiä 1-vuotissynttärjuhlia. Nyt heillä oli tulossa 3-vuotissynttäritapahtuma kanttorin ja lastenohjaajan kehittelemänä.

”...Mä ite aattelen sillei, että meidän pitäis saada ylipäättäänkin tällainen elämänkaariajattelu jotenkin enemmän käyttöön. Ihmiset voisivat ajatella, että normaaliin elämäntilanteeseen kuuluu se, että aika tiheästi seurakunta nappaa sieltä kiinni, että nyt on tarjolla tää hetki. Nyt on se hetki, kun teidät kutsutaan muskariin, Nyt on se hetki, kun teidät kutsutaan yksivuotispäiville ja johonkin sitten.”

Haastateltavan mielestä kirkkomuskarit olivat ohimenevä vaihe. Hän totesi, että elämänkaariajattelun mukaan muskarin jälkeen olisi hyvä rakentaa polkua kerhoista varhaisnuorisotoimintaan, rippikouluun sekä vielä siitäkkin eteenpäin aina vanhuuteen asti. Heillä seuraava askel oli miettiä mitä sen jälkeen, kun perhemuskarit päättyivät noin kolmevuotiaana. Tähän ratkaisuksi kyseisessä seurakunnassa oli ehdotettu lapsikuoroa. Sen järjestäminen oli heillä kuitenkin sekä raha- että resurssikysymys. Haastateltava ajatteli myös, että seurakunta kehittäisi jotain oheistoimintaa muskariperheille. Muskarista tutuiksi tulleet perheet voisivat hänen mielestään toimia toisilleen vertaistukiryhminä. Heillä olisi haastateltavan mukaan yhteistä kokemusta samassa elämäntilanteessa olemisesta. Hän totesi, että lisäksi perheet voisivat tätä kautta verkostoitua samalla paikkakunnalla asuvien kanssa. Näin voitaisiin haastateltavan mielestä edes pieneltä osin ehkäistä äitien uupumista.

”...Silloin vois ajatella, että siinä on tällaisia kutsutilaisuuksia tai mitä ne olisikaan, jotka tarjois myöskin vanhemmille sitä vertaistukiryhmää, mitä kaivataan. Puhutaan paljon äitien uupumisesta. Se on tosi huolestuttava asia tottakai. Ei muskari siihen vastaus ole, mutta nää vertaistukiryhmät voi olla yks osa vastausta. Jos muskari voi olla yks semmoinen paikka, joka kokoaa samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä samalla paikkakunnalla, niin eipä tuokaan huono homma olis.”

Näiltä haastateltavilta välittyi minulle ajatus, että nämä kirkkomuskaria järjestävät tahot ovat hyvin tietoisia oman seurakuntansa ja kirkkomuskaritoimintansa välisestä yhteistyöstä. Huomaan, että osassa haastateltavien seurakunnissa yhteistyötä on kehitelty hyvinkin pitkälle. Toisissa seurakunnissa yhteistyö on vasta alkumetreillä, ja siksi vakiintuneita käytänteitä ei ollut vielä ehtinyt muodostua. Tulkitsen, että tällainen tilanne on myös mahdollisuus. Haastateltavat suhtautuivat kirkkomuskaritoimintaan avoimin mielin. Se on hyvä yhteistyön kehittämisen alku. Molemminpuolinen tietoisuuden lisääminen vaikuttaa yhteistyön syntymiseen. Tietoisuus lisää myös ymmärrystä. Ymmärrys avaa uusia

näkökulmia toiminnan kehittämiseen. Kun toimitaan yhteisössä, yhdellä voi olla idea, mutta sen toteuttamiseen tarvitaan yhteisön tuki. Yhdestä pienestä ideasta voi yhdessä kummuta suuri idea.

Osa aikaisemmin mainituista ehdotuksista olivat hyviä, mutta kuka niitä toteuttaisi käytännössä näiden pienenevien taloudellisten resurssien aikana. Innovatiiviseen ajatteluun kuuluu, että yhteistyötä tiivistetään, jotta voidaan kehittää yhdessä jotain uutta. Seurakunnissa on suurena rikkautena erilaiset ammattiryhmät. Heidän osaamisensa avaaminen toisilleen ja niiden uudelleen yhdistäminen johtaa kokonaisvaltaisempaan ajatteluun. Tämä taas voi johtaa resurssien uudelleen jakamiseen, jolloin kukaan ei kuormittuisi liikaa. Kirkot tarvitsevat toimiakseen kaikenikäisiä aktiivisia seurakuntalaisia. Tulevaisuuden seurakuntalaisten kasvattaminen lähtee kuitenkin lapsista. Heihin suunnatut resurssit ja voimavarat tulevat takaisin vielä moninkertaisina.

Kirkolla on meneillään monia suuria projekteja kuten yhden haastateltavan toteama irrallisten tavoittaminen. Hänen mukaansa irralliset ovat niitä, jotka eivät osaa kiinnittyä pitkäksi aikaa oikein mihinkään. Helsingin seurakuntayhtymällä on Pienelle parasta-projekti, jossa kampanjoidaan perheille suunnattua toimintaa kuten kastepäiviä. Huomaan jonkinlaisen ristiriidan siinä mitä tehdään tällä hetkellä ruohonjuuritasolla ja mitä toivotaan tavoitettavan erilaisilla projekteilla. Kirkkomuskaritoiminta on juuri tätä ruohonjuuritasolla olevaa toimintaa. Siinä tavoitetaan sekä ”irralliset” perheiden vanhempina että projektin lapset. Mitä toisi tällaisiin projekteihin mahdollisesti lisää, jos niitä suunnattaisiin suoraan kaikkien seurakuntien kirkkomuskariperheille. Kirkkomuskariperheet ovat seurakunnalle suunnaton mahdollisuus ja voimavara. Sen näkemiseen ja ymmärtämiseen on näiden haastateltavien mukaan jo raotettu porttia. Kohtaaminen on arvokasta ja sen arvostamisella voi luoda uuden kohtaamisen. Siitä syntyy hyvän kierre.

4.7 Kirkkomuskariopettajan mahdolliset muut työt

Kirkkomuskaritoiminnan kehittämiseen seurakunnissa liittyy monenlaisia asioita. Näistä on mainittu tarkemmin luvussa 2.1.2. Siinä toivotaan seurakuntien kehittävän kirkkomuskaritoimintaansa siihen suuntaan, että opettajalla olisi vakituinen virka tai toimi. Suomen evankelis-luterilaiset seurakunnat ovat kooltaan ja ikärakenteeltaan hyvin erilaisia. Tämä saattaa rajoittaa kirkkomuskariopettajan vakinaistamista. Toinen tähän merkittävästi vaikuttava asia on haastatteluistakin esille noussut seurakuntien taloudellinen tilanne. Seurakunnat järjestävät hyvin monipuolista toimintaa eri-ikäisille seurakuntalaisilleen. Sitä

toteuttavat omista osaamisalueistaan vastaavat työntekijät kuten kanttorit, papit, diakoniatyöntekijät, lastenohjaajat ja nuorisotyöntekijät. Tässä luvussa mietitään mitä muuta työtä varhaisiän musiikinopettaja voisi tehdä seurakunnassa. Voisiko hänen ammatillisesta osaamisestaan hyötyä muut seurakunnan työalat? Auttaisiko osaamisalueen laajentaminen kirkkomuskariopettajaa työllistymään?

Tällä hetkellä vakituisen kirkkomuskariopettajan työnkuva koostuu kunkin seurakunnan laatimista työtehtävistä. Siihen kuuluu ensisijaisesti opettaminen, mutta myös haastateltavien mukaan esimerkiksi perheleireille osallistuminen.

”...Et mun mielestä muskariopettaja, kuten sanottu mä en tiedä, kun niitä on niin erilaisia varmaan vanhustyössä joo, lasten leirillä, mahdollisesti perheleirillä.”

Haastateltavat pohtivat kirkkomuskariopettajan työnkuvaa monelta kannalta. He totesivat, että heillä ei ole kovin syvällistä tuntemusta muskariopettajan nykyisestä osaamisesta tai heidän opinnoissaan saamistaan valmiuksista. Sen vuoksi haastateltavien oli hieman hankalaa miettiä heille muuta työtä. He arvelivat, että asiaa tulisi miettiä jokaisen opettajan osaamisen ja vahvuuksien pohjalta. Haastateltavat kuitenkin pitivät hyvänä ajatuksena kirkkomuskariopettajan muun työn pohtimista.

”...siis mun mielestä ei siinä oo mitään estettä, mutta se on siis sen ihmisen valmiuksista kiinni, että siinä mielessä se pitäis olla jollain lailla pystytty räätälöimään siis sen henkilön mukaan, koska meillä on erilaisia vahvoja puolia.”

Vanhustyö oli yksi yhteinen työmuoto, jonka haastateltavat ottivat esille. He totesivat, että se on kasvava ala myös seurakunnissa. Yksi haastateltava kertoi, että heidän seurakunnan alueella vanhusten palvelutalojen ja vastaavien hoiva- tai hoitokotien määrä oli lisääntynyt viime aikoina. Hänen mukaansa seurakunnan toivottiin pitävän yhä enemmän niissä hartauksia. Vanhuksia hoitavat tahot pyysivät seurakuntaa myös järjestämään niihin ehtoollisen viettämistä sekä muita tilaisuuksia. Haastateltavan mielestä yksi parhaista toimintamuodoista edellä mainituissa tilanteissa oli musiikki, jota vanhukset ymmärsivät vielä korkeassakin iässä. Hän ajatteli, että tällaisissa tilanteissa kirkkomuskariopettajien musiikillinen osaaminen voisi olla suureksi avuksi kanttorien osaamisen rinnalla.

”...Meillä siis näitten vanhusten palvelutalojen ja vastaavien hoivakotien ja hoitokotien kysyntä on kokoajan kasvanut tai niiden määrä on lisääntynyt. Ne sitten kysyy voiko seurakunta pitää hartauksia ja järjestää ehtoollisia ja muita hartauk-

sia... että musiikki on yks niistä keinoista, joka menee tajuntaan vielä senkin jälkeen, kun papin puhe ei enää mene ja siis sitä kautta joku huilua tai viulua soittava pedagogi siellä mukana ja niin.”

Kirkkomuskariopettajan muun työn kuvaan liittyvästä aineistosta nousee esille varhaisiän musiikinopettajan ammatillisen osaamisen tunnistaminen. Haasteltavat tiesivät koulutuksesta, mutta sen soveltuvuus seurakunnan kontekstiin ei ollut vielä tullut tietoisuuteen. Toki opettajilla on erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja, jolloin osaamisalueet esimerkiksi soittimien välillä voivat olla hyvin suuret. Opettajat osaavat soittaa useita eri soittimia sekä laulavat. Vanhustyön esille nostaminen oli varmasti yksi kaikkein helpoimmin toteutettavista työmuodoista. Musiikki tuo iloa vanhusten elämään ja sitä ei koskaan ole liikaa. Kirkkomuskariopettajalla olisi haastateltavien mukaan myös annettavaa seurakunnan varhaiskasvatustyöhön sekä -nuorisutyöhön. Yhteistyö kanttorin ja kirkkomuskariopettajan kanssa voisi rikastuttaa seurakunnan jumalanpalveluselämää sekä konserttitoimintaa. Näin monipuolisesti kirkkomuskariopettaja haastateltavien mielestä työlistyisi seurakunnissa oman kirkkomuskarityönsä lisäksi. Tässä voisi olla mahdollisuus sekä opettajalle että seurakunnille.

5 Kirkkomuskari kiinteämmäksi osaksi seurakuntatyötä

Kirkkomuskaritoiminnan tärkeys ja tarpeellisuus tulivat hyvin esille tässä opinnäytetyöissäni. Tämä tutkimus osoitti, että toiminta on jo vakiintunutta. Kirkkoherrat ja kanttorit olivat tietoisia kirkkomuskaritoiminnan järjestämisestä heidän seurakunnissaan. He olivat myös ylpeitä siitä. Haastateltavat arvostivat suuresti sitä, että se tavoittaa ison joukon seurakunnan alueella asuvista lapsiperheistä. Haastatteluista välittyi viesti, että jos haluaisi kehittää kirkkomuskaritoimintaa enemmän, niin se vaatisi vielä lisää perehtyneisyyttä siihen. Kirkkomuskareissa kävi jo tällä hetkellä paljon väkeä. Tulevia haasteita voisi olla toiminnan laajentamisessa kaikille alle kouluikäisille lapsille. Haastateltavilla oli jo nyt mielenkiintoisia kokemuksia yhteistyöstä kirkkomuskarin ja seurakunnan välillä. Oli hieno huomata, että yhteistyökuvioista oltiin innostuneita. Se on hyvä alku kirkkomuskaritoiminnan sitouttamiseen tiiviiksi osaksi seurakuntaa. Kaiken kaikkiaan tarvitaan pitkäjänteistä suunnittelua ja osallistavaa yhteistyötä, jotta toiminta löytäisi vielä selkeämmin oman paikkansa seurakunnan toiminnassa.

5.1 Kirkkomuskariopettaja osaksi työyhteisöä

Tämän tutkimuksen valossa yksi tärkeimmistä tekijöistä kirkkomuskaritoiminnan kehittämisessä oli kirkkomuskariopettajan liittäminen tiiviiksi osaksi seurakunnan työyhteisöä. Opettajalla tulisi olla mahdollisuus osallistua oman seurakunta-alueensa työntekijöiden yhteisiin kokouksiin. Koska kirkkomuskaritoiminta kulminoituu opettajaan, olisi erityisen tärkeää saada opettaja osaksi koko seurakunnan henkilöstöä. Kirkkomuskariopettaja on suurimmalle osalle muskariperheistä ainoa kontakti seurakuntaan konkreettisesti seurakunnan toimintaan kuuluvan tilan lisäksi. Opettaja on tällöin avainasemassa oman seurakunnan toiminnan ja tapahtumien välittämisessä kirkkomuskariperheille. Jos opettajaa tuetaan ja kannustetaan tässäkin tehtävässä, voi sillä olla kauaskantoisia vaikutuksia ihan elämänkaariajatteluun asti. Siinä seurakunnan ja perheiden välinen yhteistyö alkaa vauvan ensimmäisestä juhlasta eli kastetilaisuudesta. Seurakunta voi kulkea ihmisen rinnalla ja tarjota erilaisia toimintamuotoja aina kuolemaan asti. Seurakunnat järjestävät monenlaista toimintaa vauvasta vaariin. Niillä on jo valmiiksi olemassa toimintamuotoja, joista perheet voisivat olla kiinnostuneita. Tiedottamisen parantaminen ja ennakoiminen voisivat auttaa opettajaa sisäistämään seurakunnan monipuoliset mahdollisuudet sekä omaan työhön että perheiden ja seurakunnan vuorovaikutuksen lisäämiseen. Parhaimmillaan tämä voisi hyödyttää sekä kirkkomuskariopettajaa että perheitä. Siinä kirkkomuskaritoiminta avaisi ovet perheille seurakuntayhteyden luomiseen. Sen polun rinnalla tai päätyttyä voisi lähteä kulkemaan seurakunnan tarjoamia muita polkuja toisten työntekijöiden kanssa.

Opettajan ammatti on seurakunnan työnkuvassa vielä aika tuntematon. Siihen kuuluu opettaminen ja työn suunnittelu sekä yhteydenpito oppilaiden vanhempiin. Näennäisesti lyhyet työpäivät vaativat kuitenkin paljon suunnittelutyötä, joka ei ole aina niin näkyvää. Seurakunnan työntekijöiden työaika on joko työajaton tai noin 40 tuntia viikossa. Opettajan työaika taas lasketaan opetustuntien mukaan. Palkkaus myös muodostuu tehtyjen opetustuntien mukaan. Yksi laskennallinen opetustunti on 45 minuuttia. Opettajan kokonaisvuosipalkkaan kuuluu myös loma-ajat. Näistä lähtökohdista voi olla vaikea hahmottaa, mitä seurakunnissa toimivien kirkkomuskariopettajien opetus- ja työvelvollisuuteen kuuluu. Kirkon työntekijöiden koulutuksissa ei ole toistaiseksi huomioitu tällaista ammatikuntaa. Näille opettajilla ei ole ehtinyt muodostua valmista omaa paikkaa työntekijöiden joukossa kuten esimerkiksi papeille ja kanttoreille. Jokainen opettaja aloittaa paikkansa

luomisen alusta useimmiten ilman perinteitä. Joskus se, että toiminnalla on jo joku vaikiintunut malli auttaa opettajaa sopeutumaan työyhteisöön. Toisaalta se voi olla kahlitsevaa ja estää uusien toimintamallien kehittämisen.

Haastatteluissa kirkkomuskariopettajan työnkuvastakin oltiin monenlaista mieltä. Toiminta muotoutuu opettajansa ja seurakuntansa näköiseksi työmuodoksi. Työyhteisö omalta osaltaan vaikuttaa myös kirkkomuskariopettajan työnkuvan muodostumiseen. Muskariopettajan sopeutumiseen voivat parhaiten auttaa saman työyhteisön jäsenet. Sillä voidaan estää myös opettajan kokemus irrallisuudesta. Helppo apu voisi tulla, jo pelkästään siitä, että muskariopettaja kertoo omasta työstään toisille työntekijöille. Toinen auttava tekijä voisi olla esimerkiksi, että kaikki työntekijät mahdollisuuksien mukaan vierailisivat kirkkomuskaritunnilla. Samalla he voisivat saada kontaktin alueen lapsiperheisiin. Kolmantena edistävänä asiana voisivat olla yhteiset projektit. Niissä opittaisiin tuntemaan toisia työntekijöitä sekä heidän työ- ja toimintatapoja. Esimerkiksi kunnan ja valtion ylläpitämissä musiikkioppilaitoksissa tuntiopettajille on järjestetty mahdollisuus osallistua työntekijöiden yhteisiin työkokouksiin ja projekteihin. Kokouksiin ja erilaisiin projekteihin osallistumista pidetään niissä tärkeänä koko musiikkiopiston toiminnan kehittämisen kannalta. Opettaja, joka kokee kuuluvansa johonkin työyhteisöjoukkoon, viihtyy heidän mukaansa yleensä paremmin työpaikallaan. Hän tuntee olevansa osa työyhteisöä, jolloin työhön ja kyseiseen musiikkiopistoon sitoutuminen on helpompaa. Opettajille maksetaan erillinen korvaus näistä opetukseen liittyvistä muista töistä.

Laajemmasta, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon, näkökulmasta katsottuna kirkkomuskariopettajan ammattikuvan virallinen luominen voisi olla edistävää tekijä kirkkomuskariopettajan irrallisuuden poistamiseen. Tätä ajatus tulee esille myös Kirkkohallituksen *Lapsi ja musiikki seurakunnassa* (2015) julkaisemassa kirkkomuskarityötä tukevassa kehittämisasiakirjassa. Toiminnan virallistaminen ei välttämättä vaikuttaisi muskarituntien sisältöön vaan opettajan työviihtyvyyteen yhteneväisten palkkauksien ja opetustuntien määrissä. Silloin jokaisen seurakunnan ei tarvitsisi neuvotella kaikista asioista erikseen, vaan ammattikunnalle olisi luotu selkeät raamit. Tämä helpottaisi kirkkomuskariopettajien vakinaistamista, joka johtaisi myös alan kehittymiseen osaksi seurakuntatyötä.

5.2 Koulutuksen merkitys

Kirkkomuskareissa opettavilla opettajilla on hyvin erilaisia koulutustaustoja. Heidän musiikillinen osaamisessaan voi olla puutteita. Toisaalta heillä voi olla vahvaa pedagogista

ja/tai kristillisen kasvattajan osaamista. Seurakuntien kotisivuilta saamieni tietojen mukaan monissa seurakunnissa muskareita pitää lastenohjaaja yksin tai yhdessä kanttorin kanssa. Lastenohjaajien koulutuksessa musiikki ei ole kovin mittavassa roolissa. Heidän musiikillinen osaaminen perustuu omaan harrastuneisuuteen. Kanttoreiden koulutus taas ei sisällä kovinkaan paljon pedagogisia valmiuksia. Osa kanttoreista koulutetaan lisää, mutta sekin perustuu heidän omaehtoiseen kiinnostukseen. Varhaisiän musiikinopettaja on ammatillisesti pätevä pedagogi ja musiikin opettaja. Kirkollisessa ympäristössä häneltä taas puuttuu kristillisen kasvatuksen osaaminen. Näiden kaikkien yhdistäminen voisikin olla seuraava suuri tavoite. Osa kanttoreista on ratkaissut asian koulutautumalla varhaisiän musiikinopettajaksi. Joillakin varhaisiän musiikinopettajilla taas on lastenohjaajan koulutus.

Kirkon koulutuskeskus tarjoaa lisäkoulutusta varhaisiän musiikinopetukseen yksin ja yhdessä Lapsityön keskuksen kanssa. Seurakuntien Lapsityön Keskus järjestää myös omia koulutuksia esimerkiksi julkaistessaan uutta materiaalia lasten varhaiskasvatukseen. Kirkkomuskariopettajilla on mahdollisuus osallistua erilaisiin ammatillista osaamista tukeviin täydentäviin koulutuksiin oman seurakuntansa kautta. Koulutusten arvo perustuu usein vertaisjoukon tapaamiseen ja on silloin suurempi kuin siellä opitut laulut ja muut taidot. Verkostoituminen auttaa kirkkomuskariopettajaa jokapäiväisissä työtehtävissään. Hän voi sitä kautta saada ammatillista vuorovaikutusta kollegaltaan. Toinen samaa työtä tekevä ymmärtää työn haastavuuden ja osaa jakaa onnistumisen kokemuksia. Kollegojen tapaaminen antaa uusia ideoita sekä omaan työhön että pitkällä tähtäimellä koko työyhteisöön.

Yksi merkittävä uusi kirkkomuskaritoiminnan kehittämismuoto on joka toinen vuosi järjestettävät kirkkomuskaripäivät. Näillä päivillä on asiantuntijoita alustamassa eri aiheista. Kirkkomuskaripäivillä myös myydään kirkkomuskaritoimintaan uutta materiaalia sekä annetaan vinkkejä niiden käyttämiseen. Tätä kautta saadaan ehkä *Lapsi ja musiikki seurakunnassa*-julkaisu (Kirkkohallitus 2015) tutummaksi Jyväskylässä syksyllä 2015. Edellisen julkaisun sisällön tunteminen jäi vähäiseksi. Jos kirkkomuskaritoimintaa järjestävät seurakunnat haluavat kehittää toiminnan sisältöä, on ensiarvoisen tärkeää tuntea mitä ollaan kehittämässä ja mitkä yleiset tavoitteet kirkkomuskaritoiminnalle on asetettu. Toimintamuotojen kehittämisen edellytyksenä olisi laatia sille toimintasuunnitelmat ja -tavoitteet. Tähän uuteen julkaisuun perehtyminen antaa tukea niiden laatimiselle. Kirkkomuskaritoiminnalla voisi olla seurakunnissa oma työryhmänsä tai se voi olla osana koko

lasten varhaiskasvatusta. Silloin olisi hyvä, jos kaikki työryhmään kuuluvat olisivat tutustuneet uuteen *Lapset ja musiikki seurakunnassa*-kehittämissasiakirjaan. (Kirkkohallitus 2015.)

Yhden haastateltavan esille ottama kirkkomuskarin tarjoama kristillisen kasvatuksen laatu oli erityisen tärkeä asia. Hänen totesi, että kirkolla on oma erityisalueensa eli kristillisuus ja hänen mielestä kirkon tulisi pitää siitä kiinni. Kristillisen kasvatuksen koulutuksen lisääminen antaa kuvan oman osa-alueensa asiantuntijuudesta. Se lisää myös luottamusta perheisiin ja sitä kautta sitouttaa niitä pysymään kirkon yhteydessä. Eroaminen on tänä päivänä niin helppoa. Olisi hyvä, että kirkkomuskariopettaja tiedostaa myös oman työnsä merkityksen tähänkin asiaan.

5.3 Yhteenveto

Koko kirkkomuskarityön lähtökohtana on lapsi seurakunnassa. Lapsen mukana muskariin kulkevat myös lapsen vanhemmat ja mahdolliset sisarukset. Laajemmin ajateltuna siihen voivat liittyä myös isovanhemmat ja kummit osallistumalla esimerkiksi muskarin järjestämiin messuihin sekä joulu- ja kevätjuhliin. ”Muskari polku” voi olla vuodesta seitsemään vuoden mittainen riippuen mitä lapsen oma seurakunta tarjoaa. Sillä, onko polku pitkä vai lyhyt, ei loppujen lopuksi ole niin suurta merkitystä kuin sillä, miten jokainen kohtaaminen tapahtuu. Millaisia kohtauksia ne ovat? Mitä kukin voi niistä saada? Millaisia odotuksia vanhemmilla on näistä kohtauksista? Kuinka opettaja on valmistautunut kirkon edustajana kohtauksiin?

Sinänsä tavallinen, kaikkien ulottuvilla oleva kirkkomuskaritoiminta voikin olla monella tavalla ja tasolla merkityksellistä sekä lapselle että lähipiirille. Vanhemmille päivät lasten kanssa voivat olla välillä hyvin uuvuttavia. Silloin meillä on erityisesti kohtauksissa jotain annettavaa ja jotain saatavaa. Usein se on vain pieni ohikiitävä katse tai hymy, mutta niin tärkeä saajalleen ja antajalleen. Jokaisessa hetkessä voi olla jonkun pienen tai suuren asian alku. Lapsi on läsnä aina ja jokaisessa hetkessä. Siitä kiinni saaminen tulisi olla meille aikuisille merkityksellistä. Siinä hetkessä voi saavuttaa jotain suurempaa, joka nostaa tavallisen arjen yläpuolella. Kyse on kohtauksen mittaisesta matkasta, jonka me yhdessä kuljemme. Hyvä kohtaus johtaa seuraavaan ja luo turvallisuuden tunnetta sekä lapselle että aikuiselle. Parhaimmillaan kirkkomuskari tuo iloa ja riemua lapselle ja

hänen perheelleen. Olisi mielenkiintoista perehtyä laajemmin siihen mitä kirkkomuskari-
perheet odottavat, toivovat ja saavat kirkkomuskaritoiminnasta. Siinä olisi aihetta seu-
raavalle tutkijalle!

”Titty, titty, tintti oikoo kaulaa,
hiirenkorva kuulee, kun se laulaa.
Koko vuoden Luojamme rakastaa meitä.”
(Lasten virsi 2012, 153.)

Lähteet

Kananen, Jorma 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 143: Juvenes print.

Kirkon tiedotuskeskus a. Aamenesta öylättiin Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kanttori. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Kanttori> (luettu 10.1.2015).

Kirkon tiedotuskeskus b. Aamenesta öylättiin Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kirkko. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Kirkko> (luettu 10.1.2015).

Kirkon tiedotuskeskus c. Aamenesta öylättiin Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kirkkoherra. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Kirkkoherra> (luettu 10.1.2015).

Kirkon tiedotuskeskus d. Aamenesta öylättiin. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kirkkoneuvosto. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Kirkkoneuvosto> (luettu 11.3.2015).

Kirkon tiedotuskeskus e. Aamenesta öylättiin Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Luterilainen. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Luterilainen> (luettu 10.1.2015).

Kirkon tiedotuskeskus f. Aamenesta öylättiin Suomen evankelisluterilainen kirkko. Seurakunta. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Seurakunta> (luettu 10.1.2015).

Kyllönen, Marja 2013. Ehdotus tutkintoa täydentäviksi teologisten ja seurakunnallisten aineiden opinnoiksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä toimiville varhaisiän musiikinopettajille. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, musiikin koulutusohjelma.

Laine, Markus, Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka 2008. Tapaustutkimustaito. 2. painos. Helsinki: Yliopistopaino.

Lankinen, Kira-Mia 2007. ”Laulaen, liikkuen, soittaen ja kuunnellen”. Varhaisiän musiikkikasvatus. 0-3-vuotiaiden lasten musiikkileikkikoulutoiminta Malmin seurakunnassa, Viikin piirissä vuosina 2005- 2007. Opinnäytetyö. Kauniainen: Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma.

Lapsi ja musiikki seurakunnassa. 2015. Kirkkohallitus. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 24. Kirkko ja toiminta. Helsinki: Kirkon jumalanpalvelus ja yhteiskunta. Luettavissa osoitteessa [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/6E6DFD1AD8C64A30C2257E2E0012D575/\\$FILE/lapsi_ja_musiikki_seurakunnassa.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/6E6DFD1AD8C64A30C2257E2E0012D575/$FILE/lapsi_ja_musiikki_seurakunnassa.pdf) (luettu 25.2.2015).

Lapset seurakuntalaisena. 2013. Kirkkohallitus. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2013:1. Helsinki: Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisasia-

kirja. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/E7B82661BDDF0A0BC2257E2E0012D531/\\$FILE/KH_lapset_www.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/E7B82661BDDF0A0BC2257E2E0012D531/$FILE/KH_lapset_www.pdf) (luettu 26.2.2015).

Lasten virsi. 2012. Seurakuntien Lapsityön Keskus. Helsinki: Lasten keskus.

Lipasti, Veera 2004. Musiikkileikkikoulunopettajana evankelis-luterilaisessa seurakunnassa: miten musiikkileikkikoulunopettajan koulutus ja seurakunnan lapsityö niveltävät toisiinsa. Opinnäytetyö. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, musiikin koulutusohjelma.

Naukkarinen, Kaisa 1989. Musiikkileikkikoulu seurakunnan työmuotona: kokemuksia Tampereen seurakuntayhtymän musiikkileikkikouluista lukuvuonna 1987- 1988. Projektin liittyvä kirjallinen työ. Helsinki: Sibelius-Akatemia, kirkkomusiikin osasto.

Ojala, Sanna-Kaisa 2006. Seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnan tavoitteet. Tutkielma. Helsinki: Sibelius-Akatemia, kirkkomusiikin osasto.

Papunen, Päivi 1999. Hei – muskari alkaa: musiikkileikkikoulutoiminnan synty ja järjestäytyminen pääkaupunkiseudulla. Tutkielma. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto.

Perttunen, Tarutiina 1991. Musiikin varhaiskasvatus seurakunnassa. Projektin liittyvä kirjallinen työ. Helsinki: Sibelius-Akatemia, kirkkomusiikin koulutusohjelma.

Pohjannoro, Ulla 2010. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive | Osaraportti 9. Näkökulmia seurakuntien musiikkitoimintaan, kanttorien kokemuksia ja tulevaisuusnäköymiä Sibelius-Akatemia. http://www2.siba.fi/toive/userfiles/media/Nakokulmia_srk_musiikkitoimintaan.pdf. (Luettu 15.1.2015).

Pohjannoro, Ulla. & Pesonen, Mirka 2010. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive | Osaraportti 7. Kirkkoherrojen ajatuksia seurakuntien musiikkielämästä ja sen tulevaisuudesta. Sibelius-Akatemia. http://www.oph.fi/download/130357_Kanttorit_2010.pdf. (Luettu 15.1.2015).

Porkka, Jouko (toim.) 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus

Pätsi, Anni 2014. Muskaria urkujen äärellä. Opinnäytetyö. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, musiikin koulutusohjelma.

Ruokonen, Inkeri, Rusanen, Sinikka & Välimäki, Anna-Leena 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Yliopistopaino. Luettavissa osoitteessa <https://www.julkari.fi/handle/10024/80314> (luettu 20.3.2015).

Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti (toim.) 2011. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) 2009. Haastattelu tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. 2. painos. Tampere: Vastapaino.

Sateila, Hanna 2010. Musiikkikasvatusta luterilaisessa seurakunnassa. Tapaustutkimus eteläsuomalaisen seurakunnan musiikkikasvatustoiminnasta. Opinnäytetyö. Kuopio: Sibelius-Akatemia, kirkkomusiikin koulutusohjelma. Luettavissa osoitteessa <http://ethesis.siba.fi/ethesis/showrecord.php?ID=407732> (luettu 25.1.2015).

Sakasti. Jumalanpalvelus ja musiikki. Musiikki ja virret. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content4F4F51> (luettu 14.1.2015).

Suomen ev.lut. kirkko a. Ev. lut. kirkon yhteinen verkkopalvelu. Ammatit ja koulutus. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/7EC58E7448CB4759C225710E0025DDE0?OpenDocument&lang=FI> (luettu 10.1.2015).

Suomen ev.lut. kirkko b. Ev. lut. kirkon yhteinen verkkopalvelu. Mitä on luterilaisuus. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/887B4B4391292965C22575DD002AA954?OpenDocument&lang=FI> (luettu 10.1.2015).

Torri-Tuominen, Mari (toim.) 2010. Kirkkomuskari. Seurakuntien Lapsityön Keskus. Jyväskylä: Lasten Keskus

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valve, Kaisa-Maaria 2003. Hengellisyys musiikkileikkikoulussa: vertaileva tutkimus kahden eri ylläpitäjän, musiikkioppilaitoksen ja seurakunnan musiikkileikkikoulussa. Opinnäytetyö. Helsinki: Helsingin konservatorio, musiikkipedagogin koulutusohjelma.

Varhaisiän musiikinopettajat ry. a. Mitä. <http://vamory.fi/mita.php>. (luettu 14.1.2015).

Varhaisiän musiikinopettajat ry. b. Missä-miten. <http://vamory.fi/missa-miten.php>. (luettu 14.1.2015).

Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa. 2004. Kirkkohallitus. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 2004:8. Jyväskylä: Gummerus

Haastattelukutsu

Hyvä kirkkoherra/ kanttori!

Olen opiskelijana Metropolia Ammattikorkeakoulussa ja suoritan musiikkipedagogin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Pääaineeni on musiikin varhaiskasvatus ja tähän liittyy myös opinnäytetyöni aihe.

Opinnäytetyössäni tutkin kirkkomuskarin roolia ja odotuksia Suomen evankelisluterilaisissa seurakunnissa työnantajien näkökulmasta. Jotta voisin saada selville näitä käsityksiä ja odotuksia, niin minun olisi hyvä haastatella muutamia kirkkoherroja työnantajan ominaisuudessa ja johtavia kanttoreita työalavastaavan ominaisuudessa.

Olen valinnut teidän seurakunnan tähän tutkimukseen. Haastattelu kestäisi enintään yhden tunnin ja se on tarkoitus äänittää myöhempää tarkastelua varten. Haastatteluun ei tarvitse valmistautua ennakoon millään tavalla. Haastattelu voidaan tehdä joko tapamalla henkilökohtaisesti tai skypen kautta. Tutkimusaineistoa haastattelujen osalta tulaa käsittelemään hyvän tutkimustavan mukaisesti niin, että opinnäytetyöstä ei käy ilmi haastateltavien henkilöllisyys tai seurakunta.

Toivoisin teidän suostuvan tähän haastattelupyyntöön ja vastaavan mahdollisimman pian, jotta voisimme sopia haastatteluajankohdan.

Ystävällisin terveisin

Marja Kyllönen

Pelkistetty taulukko

1	2	3
pelkistetty ilmaus	pelkistetty ilmaus	pelkistetty ilmaus
muskariopettajat koulutukseltaan?	muskaritoiminta sisältää	Seurakunnassa tapahtuvasta muskaritoiminnasta, mitä se sisältää.
	kauan toiminut	perusmuskari
ammattinimike musiikkileikkikoulunopettaja, koulutettu	laajentunut koko ajan	kehitystä tukevaa, hengellistä
ammattilainen	yli 40 ryhmää	kiinteä sidos seurakuntaan
musiikkikerho, epäpätevä pitäjä	vauvamuskareita vanhempien kanssa	ei erillinen
Minkä kokoinen seurakuntatää on?	ei osallistunut	näkyvää seurakuntalaille
	ryhmät ilman vanhempaa	eroaa muista
	laulujen opiskelu ja harjoitus	
	suosittua, pieniä ryhmiä	siis ett mitä mitä sun mielestä siellä muskaritunnilla tehdään
	vakituisia koulutettuja musiikkipedagogeja	
nuorisomuusikko	sitoutuminen seurakunnan työhön	muuta kehitystä tukevaa
Muskarin sisältö	liittymäkohtia moneen työalajaan	normi muskaria

<p>KOONTI otsikon alle koonti ja lajittelu yhteen laatikkoon aiheittain</p>	<p>ALALUOKKA ryhmittely eli klusterointi</p>	<p>YLÄLUOKKA KA abstrahointi</p>	<p>PÄÄLUOKKA</p>
<p>KIRKKOMUSKARI</p>	<p>KIRKKOMUSKARI</p>		
<p>perusmuskari, normi muskaria, ajatus puolen tunnin musiikkihetkestä, vauvamuskareita vanhempien kanssa, ikäryhmittäin aikuisen kanssa, ryhmät ilman ohjaajaa, suosituttua, pieniä ryhmiä eikö joku tiedä sisältöä, laulujen opiskelu ja hartausosuus, muskari on ihanaa, helppoa ja mieluista toimintaa, positiivista toimintaa maanläheistä</p>	<p>osallistuminen perheet yhdessä oppiminen iloista kokemus</p>	<p>elämyksellisyys</p>	<p>Kokonaisvaltainen kokemus Mukana eläminen</p>
<p>kehitystä tukevaa, vuorovaikutuksen tukeminen, eväitä lapsen kanssa olemiseen, laulamiseen ja musiikkiin, muuta kehitystä tukevaa, perheiden tukemista</p>	<p>tukeminen vuorovaikutus kehittyminen</p>	<p>vuorovaikutus</p>	
<p>kiinteä sidos seurakuntaan, iltarukouslaulu, eroaa muista, ei erillinen, hengellistä, näkyvää seurakuntalaisille</p>	<p>seurakuntayhteys perinne yhteisöllinen</p>	<p>hengellisyys</p>	